24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
АВГУСТ
8
ЭРНЕКУН
185 (5900) №

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

Чӑваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

Профсоюзсен ӗҫӗ вӑрҫӑ интересӗсене пӑхӑнмалла

Совет Союзӗнчи нумай миллионлӑ халӑхсем юнлӑ фашизма хирӗҫ пурнӑҫа шеллемесӗр кӗрешеҫҫӗ. Тӑван ҫӗршывӑн мухтавлӑ ывӑлӗсем — Хӗрлӗ Ҫарӑн тата Тинӗс-Ҫар Флочӗн паттӑр воинӗсем—фронтра гитлерла бандӑсене хирӗҫ хӑватлӑн ҫапӑҫаҫҫӗ. Пирӗн Хӗрлӗ Ҫар фашистла Германи ҫарӗн дивизийӗсене, полкӗсене, бронетанковӑй чаҫӗсене, авиацине, подводнӑй лодкисене, транспорчӗсене ҫӗмӗрсе пырать. Тӑшмана татӑклӑ отпор пама тата ӑна ҫӗмӗрсе пӗтерме пирӗн Хӗрлӗ Ҫара пӗтӗм совет халӑхӗ пысӑк пулӑшу парать. Халӗ пӗтӗм ҫӗршыв, кашни организаци тата кашни ӗҫсынни хӑйӗн ӗҫне фронта пулӑшас, тыла ҫирӗплетес, тӑван ҫӗршыв оборонин хӑватлӑ фондне тӑвас тӗллевпе туса пырать. Рабочисемпе работницӑсем, колхозниксемпе колхозницӑсем, интеллигентсем, — ҫамрӑк ачасенчен пуҫласа ватӑ стариксемпе карчӑксене ҫитиччен,—пурте пӗр ҫын пек пулса, тӑшмана валли ӗмӗрлӗхех вилӗм хатӗрлес тӗлӗшпе ӗҫлеҫҫӗ.

Большевиксен партийӗ, совет правительстви тата Сталин юлташ ертсе пынипе, пӗтӗм ҫӗршыв хӑйӗн пурнӑҫӗпе ӗҫӗсене вӑрҫӑ вӑхӑчӗ хушнӑ пек урӑхлатса ҫӗнетрӗ. Пирӗн парти, совет, комсомол, профсоюз тата ытти обществӑллӑ организацисем те хӑйсен пӗтӗм ӗҫне фронта пулӑшас, тӑшмана хӑвӑртрах ҫапса аркатма хамӑрӑн мӗнпур вӑйсене мобилизацилес тӗлӗшпе туса пыраҫҫӗ.

Отечественнӑй аслӑ вӑрҫӑ кунӗсенче совет профсоюзӗсем умӗнче калама ҫук пысӑк та ответлӑ задачӑсем тӑраҫҫӗ. Совет профсоюзӗсен предприятисенче, учрежденисенче большевикла йӗркелӗх, организованность тӑвассишӗн, ӗҫ тухӑҫлӑхне хӑпартассишӗн, революциллӗ сыхӑлӑха ӳстерессишӗн, государство пурлӑхне сыхлассине лайӑх организацилессишӗн, хӗрарӑмсене производство ӗҫне активлӑн хутшӑнтарассишӗн, оборона специальноҫӗ илекен кадрсене вӗрентсе хатӗрлессишӗн кӗрешмелле. Ҫак пысӑк задачӑсене ӑнӑҫлӑн пурнӑҫлама профсоюз организацисен хӑйсен кашни членне мобилизацилемелле.

Фронта кайнӑ рабочисем вырӑнӗнче ӗҫлеме пирӗн предприятисене тӗрлӗ квалификациллӗ рабочисем кирлӗ. Ҫак кадрсене пирӗн вырӑнтах, чи малтан хӗрарӑмсенчен, вӗрентсе хатӗрлемелле, хӗрарӑмсене производство ӗҫне нумайӑн хутшӑнтармалла. Хӗрарӑмсенчен тӗрлӗ профессиллӗ кадрсем вӗрентсе хатӗрлессине, рабочисен, служащисен арӑмӗсене, килхуҫи хӗрарӑмӗсене производство ӗҫне хутшӑнтарассине, ҫамрӑк тата ҫӗнӗ рабочисене пулӑшассине профсоюз организацисен хӑйсем ҫине илмелле. Хӗрарӑмсенчен тӗрлӗ профессиллӗ кадрсем хатӗрлеме кӗске сроклӑ курссем уҫасси, ҫӗнӗ работницӑсем ҫумне стахановецсене ҫирӗплетесси, производствӑна ӗҫлеме кӗнӗ хӗрарӑмсен квалификацине ӳстересси профсоюзсен хисеплӗ ӗҫӗ пулса тӑрать. Ҫӗнӗ кадрсем хатӗрлессишӗн, вӗсене мастерсем пулма вӗрентессишӗн тӑрӑшакан профорганизаци пирӗн Хӗрлӗ Ҫара пулӑшас тӗлӗшпе чӑнах та пархатарлӑ ӗҫ тӑвать.

Тӑван ҫӗршыва, фронта профсоюзсем нумай ӗҫсемпе пулӑшма пултараҫҫӗ, пулӑшма тивӗҫлӗ те. Профсоюзсем енӗпе медсестрасем, сандружинӑсем, санитаркӑсем вӗрентсе хатӗрлесси ҫинчен ятарласах йышӑннӑ постановленисем пур. Профсоюз организацисен, вӗсен ертсе пыракан органӗсен: обкомсен, фабзавкомсен, месткомсен, рабочкомсен ҫав постановленисене пурнӑҫласа, медсестрасем, сандружинӑсем, санитаркӑсем ҫӗршер тата пиншер ҫын хатӗрлемелле. Ҫавӑн пекех ПВХО, ГСО значокӗсене илме нормӑсем парассине те массӑллӑн организацилемелле. Профсоюз организацисен ҫакна тума вӑй та, укҫа-тенкӗ те ҫителӗклӗ. Профсоюз активне ӗҫе хутшӑнтарни, массӑллӑ оборона ӗҫӗ тата культурӑллӑ-массӑллӑ ӗҫ валли панӑ укҫа-тенкӗпе пӗлсе усӑ курни кӑна кирлӗ. Медицина работникӗсен союзӗн, вӑтам тата туллимар вӑтам шкулсенче ӗҫлекенсен союзӗн обкомӗсем, хӑйсен активӗ ҫине тайӑнса, медсестрасем, санитаркӑсем пулма ҫӗршер ҫын вӗрентсе хатӗрлеме тытӑннӑ. Ҫак ӗҫе пур майсемпе те вӑйлатса пырас пулать.

Мускаври, Ленинградри рабочисемпе работницӑсем, интеллигентсем пуҫарнипе халӗ мӗнпур совет ҫӗршывӗнче патриотизмлӑ ҫӗнӗ движени — тӑван ҫӗршыв оборонин хӑватлӑ фондне тӑвас движени пуҫланса кайрӗ. Ҫак патриотизмлӑ движени тӑван ҫӗршывӑн оборона фондне пиншер, миллионшар тата миллиардшар тенкӗ-укҫа, хаклӑ япаласем парать. Ҫак патриотла движение ертсе пырасси тата ӑна вӑйлатса пырасси те профсоюз организацисен ӗҫӗнче пысӑк вырӑнта тӑмалла. Кашни профорганизаци тӑван ҫӗршыв оборонин хӑватлӑ фондне тума кашни ӗҫсыннине активлӑн хутшӑнтарма тӑрӑшмалла. Ҫак движени пирӗн ҫӗршывӑн вӑй-хӑватне ӳстерни пулни ҫинчен, вӑл тӑшманшӑн хӑрушӑ вӑй пулни ҫинчен массӑна тӗплӗн ӑнлантарса памалла. Ҫавӑн пекех фронтри боецсене парнесем парас ӗҫе те организацилесе ертсе пымалла. Совет патриочӗсем тата патриоткисем пуҫарнӑ кашни чаплӑ ӗҫе тискер тӑшмана хирӗҫ пыракан хӑватлӑ движени туса хумалла. Халӑх хушшинче советлӑ патриотизм движенине нихӑҫанхинчен те ытларах вӑйлатса пырар.

Совет профсоюзӗсен нумай енлӗ ӗҫӗсенче Хӗрлӗ Ҫар ретне кайнисен ҫемьисене пулӑшасси те паллӑ вырӑнта тӑмалла. Фронта кайнисен ҫемьисен хваттер условийӗсемшӗн, вӗсен ачисене яслӗсене, ачасен сачӗсене вырнаҫтарассишӗн, ҫӗнӗрен яслӗсем, садсем уҫассишӗн, мобилизациленисен арӑмӗсене, йӑмӑкӗсене, аппӑшӗсене ӗҫе вырнаҫтарассишӗн тӑрӑшасси— профсоюз организацисен пысӑк ӗҫӗ пулса тӑрать. Ҫавӑнпа та профсоюз организацисен фронта кайнисен ҫемьисем ҫинчен нихӑҫан та манмалла мар, вӗсемшӗн сталинла тӑрӑшмалла.

Тӑшмана ҫӗмӗрсе тӑкма Хӗрлӗ Ҫара халӑх тылра ударлӑ ӗҫленипе пулӑшать. Хӑватлӑ тыл ҫине тайӑнса, пирӗн Хӗрлӗ Ҫар тӑшман кӗтӗвӗсене ҫӗмӗрсе пырать. Пирӗн авиаци, артиллери, пирӗн танксем тӑшманӑн самолечӗсене, танкӗсене металл татӑкӗ туса хураҫҫӗ. Пирӗн хамӑрӑн вӑйсене тата ытларах ӳстермелле, пуян резервсемпе туллин усӑ курмалла, пурне те фронт валли, хамӑрӑн ҫӗршыва сыхлакан Хӗрлӗ Ҫара пулӑшма памалла. Совет профсоюзӗсем хӑйсен ӗҫне вӑрҫӑ вӑхӑчӗ хушнӑ пек туса пырса, тӑван Хӗрлӗ Ҫара мӗнпур вӑйпа пулӑшмалла.

Польшӑн ҫар миссийӗ Мускава килсе ҫитни

Кӑҫалхи августӑн 6-мӗшӗнче Мускава бригаднӑй генералпа Сигизмунд Шишко-Богуш господинпа пӗрле Польшӑн ҫар миссийӗ килсе ҫитнӗ.

Мускавра миссине ҫаксем кӗтсе илнӗ: Оборона Халӑх Комиссариачӗн тулашри ҫыхӑнусен отделӗн начальникӗ полковник В. Н. Евстигнеев юлташ, Тинӗс-Ҫар Флот Халӑх Комиссариачӗн тулашри ҫыхӑнусен отделӗн начальникӗ иккӗмӗш рангри капитан Е. А. Зайцев юлташ, Ютҫӗршыв Ӗҫӗсен Халӑх Комиссариачӗн протокольнӑй отделӗн старший референчӗ П. А. Бушуев юлташ, Великобритани посольствин советникӗ г-н Баггаллей тата генерал-лейтенантпа т-н Макфарланпа пӗрле Великобританин ҫар миссийӗ.

ТАСС опровержение

Ютҫӗршывсенчи хӑшпӗр хаҫатсенче Бритиш Юнайтед пресс агентстви пӗлтерни пичетленсе тухнӑ, ҫав пӗлтерӳ тӑрӑх Амур ҫывӑхӗнче Совет Союзӗпе Япони войскисем хушшинче тытӑҫусем пулса иртнӗ имӗш, ҫав тытӑҫусем вӑхӑтӗнче японецсен ҫухатӑвӗ 1500 ҫынна ҫитнӗ пулать.

ТАСС ҫакӑн пек опровержени пама полномочи илнӗ: Бритиш Юнайтед пресс агентствин ҫак пӗлтерӗвӗ пӗртте тӗрӗс мар, мӗншӗн тесен Амур ҫывӑхӗнче те, ытти вырӑнсенче те Совет Союзӗпе Япони войскисем хушшинче нимӗнле тытӑҫусем те пулса иртмен.

ВЛКСМ обкомӗнче

Августӑн 10-мӗшӗнче республикӑра ҫамрӑксен воскресникӗ пулать

ВЛКСМ Шупашкар горкомӗн бюровӗ августӑн 10-мӗшӗнче хулара хура тата тӗслӗ металл пухас тӗлӗшпе воскресник ирттерме йышӑннине ВЛКСМ Чӑваш обкомӗн бюровӗ ырланӑ.

ВЛКСМ Чӑваш обкомӗн бюровӗ хура тата тӗслӗ металл пухас тӗлӗшпе августӑн 10-мӗшӗнче республикӑри пур районсемпе хуласенче те ҫамрӑксен воскресникне ирттерме йышӑннӑ.

ВЛКСМ райкомӗсене тимӗр-тӑмӑр тата металл отхочӗсене пухас ӗҫе комсомолецсене, союзра тӑман ҫамрӑксене, ҫавӑн пекех тата пионерсемпе школьниксене пурне те мобилизацилес тӗлӗшпе тивӗҫлӗ мерӑсем йышӑнма хушнӑ.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМӖН

УКАЗӖ

Германи фашизмне хирӗҫ пыракан тылри партизанла кӗрешӳре уйрӑмах палӑрнӑ Т. П. Бумажковпа Ф. И. Павловский юлташсене Совет Союз Геройӗн званине парасси ҫинчен

Германи фашизмне хирӗҫ пыракан тылри партизанла кӗрешӳре хӑюллӑхпа паттӑрлӑх кӑтартнӑшӑн ҫаксене **Ленин** орденӗ тата **«Золотая Звезда»** медалӗ парса, **Совет Союз Геройӗн** званине парас:

1. **Бумажков** Тихон Павлович.
2. **Павловский** Федор Илларионович.

СССР Верховный Совет Президиумӗн Председателӗ М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиумӗн Секретарӗ А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль.
1941 ҫулти августӑн 6-мӗш.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМӖН

УКАЗӖ

Государство хӑрушсӑрлӑхӗн старший лейтенантне В. А. Зорина „Хӗрлӗ Ялав" орденӗпе наградӑласси ҫинчен

Германи фашизмне хирӗҫ пыракан кӗрешӳ фронтӗнче Командованин боевой заданийӗсене кӑтартуллӑн пурнӑҫа кӗртнӗшӗн тата ҫак ӗҫре хӑюллӑхпа хастарлӑх кӑтартнӑшӑн Государство хӑрушсӑрлӑхӗн старший лейтенантне Василий Антонович **Зорина «Хӗрлӗ «Ялав»** орденӗпе наградӑлас.

СССР Верховный Совет Президиумӗн Председателӗ М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиумӗн Секретарӗ А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль.
1941 ҫулти августӑн 6-мӗш.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМӖН

УКАЗӖ

Германи фашизмне хирӗҫ пыракан тылри партизанла кӗрешӳре палӑрнӑ ҫынсене орденсем тата медальсем парса наградӑласси ҫинчен

Германи фашизмне хирӗҫ пыракан тылри партизанла кӗрешӳре хӑюллӑхпа хастарлӑх кӑтартнӑшӑн ҫаксене наградӑлас:

ЛЕНИН орденӗпе:

1. **Жуковский** Максим Иванович
2. **Юрин** Семен Васильевич
3. **Якубенко** Алексей Иванович.

«ХӖРЛӖ ЯЛАВ» орденӗпе:

1. **Казаков** Петр Степанович
2. **Коваленко** Константин Киреевич
3. **Кузьменок** Дмитрий Никитович
4. **Маханьков** Семен Васильевич
5. **Миронов** Владимир Артемович
6. **Тамков** Петр Наумович
7. **Тризно** Николай Алексеевич
8. **Турчинский** Макар Федорович
9. **Царенков** Дмитрий Степанович
10. **Щербинский** Владимир Францевич
11. **Ярошев** Александр Михайлович.

«ХӖРЛӖ ҪАЛТӐР» орденӗпе:

1. **Герасимова** Валентина Андреевна
2. **Кирковец** Владимир Сергеевич
3. **Кулаков** Андрей Устинович
4. **Кутейников** Александр Иванович
5. **Матвеенко** Андрей Андреевич
6. **Миндлин** Давид Яковлевич
7. **Рудобельс** Игнатий Федорович
8. **Ткачев** Антон Петрович
9. **Троян** Макар Иванович
10. **Шапиро** Моисей Давидович.

«ЗА ОТВАГУ» медальпе:

1. **Алексеев** Константин Никитич
2. **Гузман** Роза Марковна
3. **Дудко** Михаил Иванович
4. **Зелинский** Евгений Тимофеевич
5. **Зун** Давид Гершенович
6. **Мартынович** Митрофан Семенович
7. **Погарцев** Семен Николаевич
8. **Стрепко** Павел Павлович
9. **Тихвинский** Василий Степанович
10. **Шубенок** Анна Филипповна.

«ЗА БОЕВЫЕ ЗАСЛУГИ» медальпе:

1. **Бойко** Борис Михайлович
2. **Бойко** Михаил Андреевич
3. **Квинтрадзе** Матвей Мелитонович
4. **Орлов** Иван Федорович
5. **Сирго** Виктор Иванович
6. **Ткаченко** Константин Денисович
7. **Шелудько** Михаил Григорьевич
8. **Шендорович** Григорий Львович
9. **Шкодов** Григорий Степанович.

СССР Верховный Совет Президиумӗн Председателӗ М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиумӗн Секретарӗ А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль.
1941 ҫулти августӑн 6-мӗш.

ПВО Мускав зонинче.
Фашистсен самолечӗсене зенитнӑй орудирен переҫҫӗ.
Ф. Кислов фото-ӳкерчӗкӗ. (ТАСС).

Совет Информаци Бюровӗнчен

Августӑн 6-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ

Августӑн 6-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем Кексгольм, Смоленск, Белая Церковь енӗсенче тата фронтӑн Эстонири участокӗнче кунӗпех противника хирӗҫ вӑйлӑн ҫапӑҫнӑ.

Фронтӑн ытти енӗсемпе участокӗсенче пысӑк ҫапӑҫусемех пулман.

Пирӗн авиаци фронтӑн тӗрлӗрен участокӗсенче противникӑн мотомехчаҫӗсемпе артиллерийӗ ҫине пыра-пыра тапӑннӑ. Августӑн 5-мӗшӗнче нимӗҫсен 14 самолетне пӗтерсе тӑкнӑ. Пирӗн 7 самолет пӗтнӗ.

* * *

Тишинский полковникӑн соединенийӗнчи боецсемпе командирсем нимӗҫсен «СС» ятлӑ дивизийӗсенчен пӗрне, «Тоденкопфе дивизион» ятлӑскерне, ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Ҫак гитлерла дивизине мӗнле ҫӗмӗрсе тӑкни ҫинчен тӗплӗнрех пӗлтеретпӗр.

* * *

Хӗвелтухӑҫ фронтне нимӗҫсен ҫӗнӗ дивизийӗ пырса ҫитни ҫинчен совет чаҫӗн командованийӗ ҫав кунах пӗлнӗ. Ирхине ирех красноармеец-разведчиксен группине ертсе пыракан лейтенант Савельев нимӗҫсен ефрейторне Людзиг Штиммлера тыткӑна илнӗ, унӑн петлици ҫине хӗреслӗ шӑмӑсемпе пӗрле этемӗн пуҫ шӑммине ӳкерсе хунӑ пулнӑ. Допрос тунӑ чухне тыткӑна илнӗ ефрейтор ҫапла каласа панӑ: вӗсен дивизине нацистла партин «СС» текен охраннӑй отрячӗсенчен туса йӗркеленӗ. Дивизи Францири тата Грецири ҫапӑҫусенче хутшӑннӑ тата вӑл дивизине хӗвелтухӑҫ фронтӗнчи чи паллӑ енсенчен пӗринче «татӑклӑн пырса ҫапма» илсе пынӑ пулнӑ. Малалла ефрейтор ҫапла пӗлтернӗ: вӗсен питех те вӑрҫасшӑн хыпса ҫунакан дивизийӗ пехотнӑй икӗ полкран тата артиллерийский пӗр полкран тӑрать тата наступлени тума хатӗрленет, тенӗ.

Фашистла дивизи чӑнах та часах атакӑна кайнӑ. Полковник Тишинский наступлени туса пыракан нимӗҫ колоннисем ҫине артиллерирен пеме приказ панӑ. Снарядсем питех те тӗл пырса ӳкнӗ. Ҫӗмӗрсе тӑкнӑ танксем, мотоциклсем, пулеметсем, минометсем, фашистла салтаксен ҫурӑлса таткаланса пӗтнӗ кӗлеткисем сывлӑша сирпӗне-сирпӗне кайнӑ. Анчах фашистсем, кайран паллӑ пулнӑ тӑрӑх — пурте ӳсӗрскерсем, автоматсемпе хӗҫпӑшалланса тата танксем пулӑшса пынипе, таччӑн тӑрса тухнӑ цепьсемпе пирӗн укрепленисем ҫине ҫӗнӗрен килме пуҫланӑ. Пирӗн боецсем нимӗн хӑраса ӳкмесӗр фашистсене ҫывӑхах килме май панӑ та, винтовкӑсенчен, пулеметсенчен, минометсенчен тата орудисенчен аркатса тӑкмаллах пеме пуҫланӑ. Атака хӗрсе пынӑ вӑхӑтра советӑн хӑвӑрт вӗҫекен бомбардировщикӗсем пырса ҫитсе, тӑшман цепӗсем ҫине бомбӑсем тӑкма пуҫланӑ. «Мертвоголовецсем» арпашса кайса каялла чакма пуҫласан, красноармеецсем штыксем вӗҫҫӗн контратака туса фашистла дивизине пуҫӗпех ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Мухтанчӑк «мертвоголовецсен» мӗскӗн юлашкийӗсене Германи командованийӗ автомашинӑсем ҫине лартса тыла илсе кайма хӑтланнӑ. Анчах та Тишинский юлташ чаҫӗнчи артиллеристсем таракан колоннӑсене хӑвӑрт персе тивертсе, фашистсен салтакӗсемпе тата офицерӗсемпе тулса ларнӑ нумай машинӑсене пӗтере-пӗтере тӑкнӑ. Фашистсен отборнӑй дивизийӗн «психикӑллӑ атаки» ҫакӑн пек хуйхӑллӑн вӗҫленнӗ. Тӗрӗс шута илнӗ даннӑйсем тӑрӑх, «Мертвая голова» ятлӑ дивизин салтакӗсемпе офицерӗсене 2500 ҫынна ҫити вӗлерсе тата амантса пӗтернӗ. Пирӗн артиллерирен тата минометсенчен персе нимӗҫсен 30 ҫӑмӑл танкӗпе бронемашинине, 80 мотоциклне, 500 яхӑн автоматне, 90 ҫӑмӑл тата йывӑр пулеметне тата 45 минометне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Ҫурҫӗр фронтӗнче пирӗн Н-ски часть К. местечко патӗнче нимӗҫ фашисчӗсен пысӑк группине ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Тӑшманӑнне 66 салтакӗпе 12 офицерне вӗлернӗ. Красноармеецсем противотанковӑй 3 оруди, 40 мотоцикл, 100 велосипед, 5 автомашина, темиҫе пулемет, тӗрлӗрен снаряжени тата оперативлӑ хаклӑ документсем туртса илнӗ.

Н-ски авиабригадӑн тинӗс авиаци летчикӗ старший лейтенант Зосимов пирӗн ҫар объекчӗ патне килекен фашистла бомбардировщика темиҫе хутчен те атакӑланӑ. Мӗнпур патронӗсене персе пӗтернӗ хыҫҫӑн, хӑюллӑ летчик, тӑшмана пирӗн ҫар чаҫӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахма май парас мар тесе, тӑшман самолечӗ ҫине хӑйӗн самолечӗпе пырса тӑрӑнма шут тытнӑ. Зосимов юлташ хӑйӗн самолечӗн шассийӗпе фашистла самолетӑн ҫунаттинчен пырса ҫапнӑ. Тӑшман бомбардировщикӗ управленине ҫухатса, ҫӗре персе аннӑ. Зосимов юлташ хӑйӗн аэродромӗ ҫине чиперех анса ларнӑ.

* * *

Д. хулишӗн ҫапӑҫнӑ вӑхӑтра красноармеец Иванов ертсе пыракан боецсен группи тӑшман тылне кӗрсе кайнӑ та, юрӑхлӑ позицине пулемет вырнаҫтарса лартнӑ. Ҫав пулеметран нимӗҫсем каялла чакакан урам ҫине персе тӑма питӗ лайӑх пулнӑ. Хӑюллӑ боецсем тӗл персе тивретнипе, тапӑнса пыракан совет войскисенчен хӑраса таракан 80 фашиста пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

МТС директорӗ Ш. юлташ ертсе пыракан партизансен «Истребители фашистов» ятлӑ отрячӗ отечественнӑй вӑрҫӑн малтанхи кунӗсенчен пуҫласах Р. районӗнче ӑнӑҫлӑн кӗрешет. Ентӗ ку тарана ҫитиччен ҫав отряд нимӗҫсен продовольстви тиенӗ 12 обозне, горючи тиенӗ 22 автоцистернӑна пӗтерсе тӑкнӑ, фашистсен 7 танкӗпе 5 бронемашинине стройран кӑларнӑ, икӗ кӗпере взрыв туса аркатса тӑкнӑ тата питӗ кирлӗ донесенисемпе каякан виҫӗ мотоциклист-связиста ярса тытнӑ. Ҫав отрядри колхоз бригадирӗ Н. юлташ командир пулса ертсе пыракан боецсен группи нимӗҫсем туртса илнӗ 3 ялӗ ҫине ҫак кунсенче хӑюллӑн пырса тапӑннӑ. Ялта тӑнӑ штурмовиксен отрядне вӗлерсе пӗтернӗ хыҫҫӑн, партизансем нимӗҫсен 12 салтакне тупнӑ, вӗсене МТС склачӗн ҫуртне питӗрсе илнӗ пулнӑ. Допроссем туса ҫакӑ палӑрнӑ: арестленӗ нимӗҫ салтакӗсем пурте Германи ҫарӗн 116-мӗш пехотнӑй полкӗн 2-мӗш ротӑри бунт участникӗсем пулса тӑраҫҫӗ. Карл Шефер салтак ҫапла каланӑ: «Бунт сакӑр кун каялла, ҫимӗ пирки тата офицерсем пирӗн ҫине тискеррӗн пӑхнӑ пирки пулса иртнӗ. «СС» полкӗ пирӗн ротӑна хупӑрласа илсе хӗҫпӑшалсӑрлатрӗ. Пире военно-полевой суда пачӗҫ тата айӑплама тесе тыла илсе кайрӗҫ».

Ялсовет секретарӗ К. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячӗ хӑюллӑн кӗрешет. Ҫак кунсенче партизансем засада тунӑ та нимӗҫсен колоннӑран юлнӑ виҫӗ ҫӑмӑл танкне туртса илнӗ. Фашистсен мотогруппи куҫса пыни ҫинчен пӗлтернине илнӗ хыҫҫӑн, партизансем ҫар мотогруппӑна хӑйсем туртса илнӗ танксемпех атакӑланӑ. 11 автомашинӑна, противотанковӑй тупӑна, Германин 25 салтакӗпе 5 офицерне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Хӗвелтухӑҫ фронтӗнче ҫапӑҫакан Германи ҫарӗн уйрӑм чаҫӗсем боеприпассем ҫитмен пирки пысӑк йывӑрлӑхсем тӳсеҫҫӗ. Нимӗҫсен 253-мӗш дивизине ҫӗмӗрсе тӑкнӑ чухне туртса илнӗ документсем хушшинче фронт командованийӗ патне янӑ темиҫе рапортӑн, ҫырусемпе телеграммӑсен копийӗсене тупнӑ. Ҫырусенчен пӗринче ҫапла каланӑ: «Пама пулнӑ боеприпассем хӑҫан ҫитеҫҫӗ-ши? Сирӗн ВР 627—42 радиограммӑра кӑтартса панӑ транспорт пирӗн пата халӗ те килсе ҫитмерӗ-ха. Эсир июлӗн 26-мӗшӗнче КЛ 24—41-мӗш номерпе пӗлтернӗ МС автоколоннӑри 35 машинӑран 18 машини ҫеҫ ҫитрӗҫ. Ҫул ҫинче ун ҫине партизансен отрячӗсем икӗ хутчен тапӑннӑ. Уйрӑмах япӑххи вӑл ҫакӑ пулать: 105 тата 150 миллиметрлӑ орудисем валли янӑ снарядсем тиенӗ машинӑсене партизансем взрыв туса аркатса тӑкнӑ. Снарядсене перекетлеме приказ панӑ. 105 миллиметрлӑ орудисен икӗ батарейине июлӗн 28-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле ҫӗр айне пытарнӑ. Татах та тепӗр хут калатӑп: снарядсем, снарядсем тата снарядсем».

* * *

Югославирен нимӗҫ оккупанчӗсене хирӗҫ диверсиллӗ пысӑк актсем туни ҫинчен пӗлтереҫҫӗ. Пӗр хулара нимӗҫсен ангарӗсене тата аэродромра пулнӑ 5 самолетне пӗтерсе тӑнӑ. Чылай хуласенче пензин усракан складсене взрыв туса сирпӗтсе янӑ. Валево хули ҫывӑхӗнче Югослави партизанӗсем нимӗҫсен генералне йывӑр амантнӑ тата унӑн адъютантне вӗлернӗ. Пӗр пысӑк виадукпа икӗ кӗпере пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Бельги патриочӗсем нимӗҫсен оккупациллӗ войскисем йышӑнса илнӗ икӗ чи кирлӗ порта ҫыхӑнтаракан шыв айӗнчи кабеле касса татнӑ. Гент хули патӗнче пӗр чугунҫул деповӗнче нимӗҫсем туртса илнӗ мӗнпур локомотивсене юрӑхсӑра кӑларнӑ.

* * *

Паллӑ железнодорожник машинист Лунин юлташ меточӗпе совет ҫӗршывӗнчи ҫӗршер пин ӗҫсыннисем усӑ кураҫҫӗ. Лунин юлташ машинистсем хӑйсен паровозӗсене хӑйсем тӗллӗнех юсассишӗн пыракан движение пуҫласа янӑ. Лунинецсен примерӗ тӑрӑх ӗҫлесе, «Ростовуголь» комбиначӗн шахтисенчи врубовой машинистсем Любичев, Зиновьев тата Плетенский юлташсем текущий тата планово-предупредительнӑй ремонта слесарьсем пулӑшмасӑрах тӑваҫҫӗ. Ҫакӑ вӑл 8 электрослесаре урӑх ӗҫе куҫарма май панӑ. Калугӑри электромеханически завод автоматчикӗ Воскресенский юлташ 3 автоматпа ӗҫлет тата вӗсене хӑех юсать; цехри стахановецсем Поляков, Ремизов тата ытти юлташсем те оборудованине пӑхса тӑрас ӗҫре лунинла

(Юлашки 2-мӗш страницӑра).

Совет Информаци Бюровĕнчен

Августăн 6-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳн вĕçĕ

методсемпе усă кураççĕ. Новосибирскри швейниксен союзĕн центральнăй комитечĕ ячĕпе тăракан фабрикăра 50 яхăн работницăсем машинăсен пĕчĕк ремонтне хăйсемех тăваççĕ. В. М. Молотов ячĕпе тăракан машиностроительнăй заводри механически цехра лунинецсен пуçарăвĕ тăрăх ремонт енĕпе ĕçлекен тĕрлĕрен рабочисен штатлă 17 должноçне пĕтермелле тунă, çакă вăл завода пысăк перекетлĕх панă. Лунинла движени промышленноçăн мĕнпур отраçлисенче ĕç тухăçлăхне ӳстермелли тата продукцин хăйне ларакан хакне йӳнетмелли пысăк резервсене уçса парать.

Августăн 7-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ

Ыран августăн 7-мĕш тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем Смоленск, Белая Церковь енĕсенче тата фронтăн Эстонири участокĕнче вăйлă çапăçусем туса пынă.

Фронтăн ытти енĕсемпе участокĕсенче пысăк çапăçусем пулман.

Пирĕн авиаци противникăн мотомехчаçĕсене, пехотине, артиллерине хирĕç малалла кĕрешнĕ тата унăн аэродромĕсене атакăланă.

* * *

Л. юханшывĕ патĕнчи вăйлă çапăçусенче Домрачев юлташ командир пулса ертсе пыракан Н-ски соединени Германи çарĕн 20-мĕш танковăй дивизине пысăк çухатусем кӳнĕ. Пирĕн соединени, юханшыв урлă каçса, наступлени тума пуçланă, нимĕçсен дивизин оборона позицийĕсене атакăланă. Нимĕçсем артиллерирен, минометсенчен тата пулеметсенчен вăйлăн персе тăни пирĕн тапăнса пыракан чаçсене тытса чарма пултарайман. Вăйлăн персе хатĕрленнĕ хыççăн, тăшман çине совет танкĕсем кĕрсе кайнă. Танксен хаяр çапăçăвĕнче нимĕçсен вуншар машинисем пĕтнĕ. Германин çĕршер салтакĕсем пирĕн йывăр танксен гусеницисем айне пулса тата пулеметсемпе орудисенчен пенипе вилсе пĕтнĕ. Нимĕçсен 112-мĕшпе 59-мĕш танковăй полкĕсем пысăк сиен курнă. Домрачев юлташ соединенийĕн чаçĕсем нимĕçсен 28 танкне, 6 орудине, 26 пулеметне, 30 мотоциклне, 4 автомашинине тата ытти нумай снаряженисене туртса илнĕ.

* * *

Фронтăн Çурçĕр-Хĕвеланăç енче Германин пĕр отрячĕ çĕрле Н. юханшывĕ урлă каçса пирĕн енчи çыранра çирĕпленсе ларма пултарнă. Çак отряд персе тăнипе усă курса, нимĕçсем тепĕр кунне юханшыв урлă пехотнăй полка, 20 яхăн орудие, нумай минометсемпе танксене каçарнă. Совет Союзĕн Геройĕ капитан Краснов командир пулса ертсе пыракан стрелковăй полк пирĕн енчи çырана каçнă противникăн вăйĕсене çĕмĕрсе тăкма приказ илнĕ. Полка самолетсем, танксем тата артиллери панă. Тепĕр кунне тул çутăлас умĕн пирĕн соединени питех те вăйлăн çапса, Германи полкне çĕмĕрсе тăкнă тата унăн юлашкийĕсене юханшывăн тепĕр енне хăваласа янă. Пирĕн енчи çыранра кăна нимĕçсен 210 салтакĕ вилсе юлнă. Нумай нимĕçсем шыва путнă. Чылай трофейăсем ярса илнĕ.

* * *

Д. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ Битачово ялĕ патĕнче нимĕçсен 50 разведчикĕ-велосипедисчĕ тата 3 мотоциклисчĕ çине хăюллăн тапăннă. Кĕске вăхăт хушши пынă çапăçура партизансем 46 фашиста пĕтерсе тăкнă. 50 велосипед тата 3 мотоцикл партизансен отрячĕн хĕçпăшалĕ пулса тăнă. Житомир облаçĕнчи Новоград-Волынски районра партизан-колхозниксемпе колхозницăсем Германи фашисчĕсене хирĕç вăйлăн кĕрешеççĕ. Çак кунсенче çав районри партизансем тырпулăн пысăк хирне вут тĕртсе янă. Кайран пăларнă тăрăх, тырпул ăшĕнче фашистсен темиçе отрячĕ минометсемпе тата противотанковăй тупăсемпе пытанса ларнă пулнă. Пушар тухсан нимĕçсем хир тăрăх ним йĕркесĕр сапаланма пуçланă. Вĕсенчен нимайĕшĕ пиçсе кайса тата хăйсен снарячĕсем взрыв пулнипе вилсе пĕтнĕ.

* * *

Фронтăн хĕвеланăç енчи Эстонири участокĕнче питех те тĕл пенипе Никитин юлташ ертсе пыракн зенитнăй батарея уйрăмăнах палăртса тăрать. Пĕр кун хушшинче кăна батарея боецĕсем Германин 4 самолетне персе ӳкернĕ.

* * *

Горохов юлташăн орудийнăй расчечĕ тăшманăн 8 танкĕн наступленине сирсе янă. Пулса иртнĕ çапăçура пирĕн артиллеристсем тăшманăн 3 машинине персе çĕмĕрнĕ.

* * *

Çурçĕр флотĕнчи Н-ски подводнăй лодка, старший лейтенант Столбов ертсе пынипе, фашистсен гаваньне пырса кĕнĕ те 6 пин тонна водоизмещениллĕ транспорта атакăланă. Торпедист Хмельников икĕ торпедăпа персе фашистсен суднине сирпĕтсе янă. Подводнăй лодка хăйĕн базине чиперех таврăннă.

* * *

Çурçĕр-хĕвеланăç енчи С. станцийĕн районĕнче советăн подполковник Зарубин ертсе пыракан мотострелковăй полкĕ Германи войскисен пысăк чаçне каялла хăваласа янă. Нимĕç салтакĕсем ним йĕркесĕр тарнă. Çапăçу хирĕнчен таракан салтаксене тытса чарма хăтланса, офицерсем вĕсем çине пăшалтан пеме пуçланă. Ефрейтор Кузьмин отделенийĕн кросноармеецĕсем, 250-мĕш высотана йышăннăскерсем, фашистла офицерсем нимĕç салтакĕсене питех те тискеррĕн персе вĕлернине курнă. Фашистсен 3 çăмăл пулемечĕ хăйсен боецĕсем çине умранах тӳрех тĕллесе персе тăнă. Нимĕç салтакĕсем оруди снарячĕсем çурăлнипе пулнă шăтăксене, айлăмсене тата тĕмесем хыçне васкавлăн пытанма пуçланă. Пирĕн танксем флангран шăтарса кĕрсе противникăн пулемечĕсене пĕтерсе тăкнă хыççăн çеç нимĕç салтакĕсене персе вĕлерессе чарăннă. Офицерсен пульлинчен хăтăлнă 300 яхăн нимĕç салтакĕсем Зарубин юлташ полкĕнчи боецсене тыткăна парăннă. Тыткăна лекнĕ салтак И. Либрехт, нимĕç пульли хулпуççирен амантнăскер, çапла каласа панă: «Пирĕн ротăна вырăссен М. хули патĕнчи çапăçура çĕмĕрсе тăкнă 3 ротăн юлашкийĕсенчен пухса йĕркеленĕ. Салтаксенчен çурри, вăл шутрах эпĕ те, халĕ кăна резервран килнĕ. Фашистла офицерсем хăйсен салтакĕсенех çурăмран персе вĕлерни çинчен калакан сăмахсене эпир инçетри тылра пулнă чухнех илтнĕччĕ. Анчах эпир çав сăмахсене ĕненесшĕн марччĕ. Акă ĕнтĕ кунта эпир питех те тискер ĕçсене куртăмăр. Фашистла мерзавецсен çавтери ирсĕр ĕçĕсем çинчен илтсен, тӳрĕ кăмăллă миллионшар нимĕçсем хăраса чĕтренĕ пулĕччĕç».

* * *

Германин продовольстви тĕлĕшĕнчи положенийĕ питех те хăвăрт начарланса пырать. Çакна нимĕçсен тыткăна лекнĕ салтакĕсем патне вĕсен тăванĕсем çырнă нумай çырусем кăтартса параççĕ. Июлĕн иккĕмĕш çуруйăхĕнче Амалия Гренц хăйĕн упăшки патне фронта акă мĕн çырнă: «Кунран-кунах пурнăç йывăрланса пырать. Манран кĕçех нервăсен чăмăркки кăна юлать. Эпир тахçанах ĕнтĕ тăраниччен çисе курман. Çăкăрпа çĕрулми пирĕншĕн сайра япала пулса тăраççĕ, эпир вĕсене эрнере икĕ хут кăна çиетпĕр. Манăн анне каланă тăрăх, халĕ пурнăç 1916-мĕш тата 1917-мĕш çулсенчи вăрçă вăхăтĕнче пулнинчен те начартарах. Матильдăна ютçĕршывран продуктсем чиксе посылка ярса пачĕç, анчах эпир нимĕнпе те усă курма пултараймарăмăр. Пирĕн киле «СС» отрядĕнчен офицер килчĕ те çапла каларĕ: «Эсир ютçĕршывран посылка илнĕ, эпĕ ăна сирĕнтен «хĕлхехи пулăшу» фончĕ валли илсе каятăп».

* * *

Чехословаки халăхĕ кунсеренех Германи фашизмне хирĕç ытларах та ытларах вăйлăн кĕрешет. Çĕршыври халăх хăй нимĕçсем çине тарăхнине уççăнах палăртать. Германи валли продукци кăларассине предприятисемпе ялсенче ятарласах чăрмантараççĕ. Ялти халăх хăйĕн тырпулне тата выльăх-чĕрлĕхне пытарать. Германи влаçĕсем официальнăй йĕркепе ирĕксĕрех çакна йышăннă: вĕсен сведенийĕсем тăрăх, Чехословаки хресченĕсем 135 пин тонна тĕштырă пытарса хăварнă. Çĕршывра штурмовиксен карательнăй отрячĕсем алхасаççĕ. Нумаях та пулмасть Лученец хули патĕнче хресченсем 11 штурмовика вĕлернĕ, çав штурмовиксем продуктсене турта-туртса илнĕ тата ухтару тунă вăхăтра чылай хаклă япаласем вăрланă пулнă. Штурмовиксене вĕлернĕшĕн Лученец хули çывăхĕнчи ялсенче пурăнакан кашни вунă çынран пĕрне арестленĕ. Нумай арçынсене персе вĕлернĕ.

* * *

Финляндире нимĕçсем ирсĕррĕн хуçаланнине хирĕç çĕршыври халăх кăмăлсăр пуласси вăйлăн ӳссе пырать. Шюцкоровецсен хăшпĕр ушкăнĕсем те нимĕçсене хирĕçле выступленисене пулăшаççĕ. Пуумалара фронта каякан шюцкоровецсен отрядĕнчен 18 салтак тарнă. Каянара шюцкоровецсен ушкăнĕ çапла пĕлтернĕ: пирĕн отряда ертсе пырассинчен нимĕç офицерĕсене хăтармасан, эпир шюцкор ретĕнче юлмастпăр, тенĕ. Мянтюхариура пĕр шюцкоровец тарса пытаннă, вăл çакăн пек çыру хăварнă: «Российăна хирĕç пыракан вăрçă вăрă-хурах Гитлера кăна кирлине, вăл вăрçă финн халăхĕшĕн телейсĕрлĕх кăна илсе килнине эпĕ татăклăнах ĕненсе çитрĕм».

Августăн 6-мĕшпе 7-мĕш хушшинче çĕрле нимĕç самолечĕсем Мускав çине вĕçсе пыни

Августăн 6-мĕшпе 7-мĕш хушшинче çĕрле нимĕç самолечĕсем Мускав çине вĕçсе пыма хăтланнă. Противник самолечĕсен темиçе эшелонне çĕрлехи истребительсем тата зенитнăй батарейăсенчен персе Мускавран инçетри вырăнта салатса янă. Противникăн Мускав патне вĕçсе пынă пĕччеңшер самолечĕсем вут чĕртсе яракан тата фугаслă бомбăсем пăрахнă. Пурăнмалли çуртсенче тухнă пушарсене хăвăрт сӳнтернĕ. Вилнисемпе аманнисем пур. Вăрçă ĕçĕшĕн кирлĕ объектсем сиенленмен.

Туллимар даннăйсем тăрăх, нимĕçсен 6 самолетне персе антарнă. Пирĕн пĕр самолет пĕтнĕ. Çав самолетпа противник бомбардировщикĕ çине пырса тăраннă летчик парашютпа сиксе çăлăннă.

ДЕЙСТВУЮЩИ ХĔРЛĔ ÇАРТА. Ӳкерчĕк çинче: политрук заместителĕ Рыбин юлташ командир пулса ертсе пыракан зенитнăй расчет. Вăрçăн малтанхи кунĕсенчех расчет тăшманăн темиçе самолетне персе антарнă. Çав самолетсен экипажĕсем çумĕнче хаклă документсем тупнă. Зенитчиксем тĕл персе тивретсе фашистла çăхансене халĕ те пере-пере антараççĕ. А. Фридлянский фото-ӳкерчĕкĕ. (ТАСС).

Çĕршыв оборонин фондне

СССР Заготовкăсен Халăх Комиссариачĕн Чăваш Республикинчи Уполномоченнăйĕн конторинче ĕçлекенсен коллективĕ СССР оборона фондне кашни уйăхрах пĕр кунхи ĕç укçине пама йышăннă. Уйрăм работниксем пĕр кунхи ĕç укçине оборона фондне панипе лăпланмаççĕ. Митьков юлташ 2.035 тенкĕ, Хламин юлташ 1500 тенкĕ, Михайлова 400 тенкĕлĕх заем облигацийĕсене оборона фондне панă. Коллектив тӳлевлĕ воскресниксем туса, унта ĕçлесе илнĕ укçана оборона фондне пама йышăннă.

* * *

Чăвашкоопинсоюзра тата Чăвашкоопинснабсбытра ĕçлекен рабочисемпе служащисем хăйсен пухăвĕнче тăван çĕршывăн оборона фондне кашни уйăхра пĕр кунхи ĕç укçине пама йышăннă. Малтанхи тӳлеве июль уйăхĕн иккĕмĕш çуруйăхĕнче илнĕ ĕç укçинчен тӳленĕ те ĕнтĕ.

* * *

СĔНТĔРВĂРРИ. Машинно-тракторнăй станцинчи рабочисемпе служащисем çĕршыв оборонин фондне кашни уйăхра пĕр кунхи ĕç укçине пама пулнă. Вĕсем малтанхи тӳлеве 280 тенкĕ оборона фондне хывнă та ĕнтĕ. Служащисем тата килхуçи хĕрарăмĕсем колхозсене кайса тырă вырма, çак ĕçшĕн тивекен тырра оборона фондне пама пулнă. Çавăн пекех МТС директорĕн фондне пухăннă 2900 тенкĕ укçана та оборона фондне памалла тунă.

Г. ЗАКАМСКИЙ.

* * *

КАЛИНИНО. Колхозниксемпе служащисем хăйсен перекетленнĕ укçине оборона фондне хываççĕ. Юнтапа ялсоветне кĕрекен колхозсенчи колхозниксем оборона фондне 100—150-шар тенкĕ параççĕ. Коммунист Ландышев 160 тенкĕ панă, Пыркин, Мушляков юлташсем кашни уйăхрах виçĕ кунхи ĕç укçине пама пулнă. Халĕ оборона фондне 750 тенкĕ хывнă та ĕнтĕ.

ВКП(б) райкомĕнче ĕçлекенсем хăйсен ĕç укçинчен 10 процентне оборона фондне параççĕ.

Ф. ЕГОРОВ.

* * *

ÇĔРПУ. Районри предприятисемпе учрежденисенче ĕçлекен рабочисемпе работницăсем тата служащисем тăван çĕршыв оборонине тĕреклетме хăйсен ĕç укçисене хываççĕ. Районри çутĕç пайĕнчи служащисем августăн 2-мĕшĕнче пулнă пĕрлехи пухура тăван çĕршыв оборонине тĕреклетме кашни уйăхра пĕр кунхи ĕç укçине пама йышăнчĕç. Çавăн пекех районри финанс отделĕнче, Госбанкра, вăтам шкулта т. ыт. учрежденисенче ĕçлекенсем те отечественнăй вăрçă пĕтиччен оборонăна тĕреклетме кашни уйăхрах пĕр кунхи ĕç укçине хывма йышăнчĕç.

Гр. ПЕТРОВ.

* * *

ИШЛЕЙ. Политпросвет работникĕсен районри пухăвĕ пулса иртрĕ. Унта оборонăн халăх фондне тăвасси çинчен ыйту лартса сӳтсе-яврĕç. Политпросвет работникĕсем пурте пĕр çын пек пулса оборона фондне кашни уйăхрах пĕр кунхи ĕç укçине пама пулчĕç.

Д. МИХАЙЛОВА.

* * *

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Предприятисенчи рабочисемпе специалистсем тата совет интеллигенцийĕ оборонăн халăх фондне тунине хавассăн саламлаççĕ.

Оборона фончĕ тăвас ятпа древкомбинатри пур цехсенче те митингсем пулса иртрĕç.

Цех коллективĕ, пĕр çын пек пулса, Кровяков юлташ сĕнĕвне ырларĕ. Вăл вăрçă пĕтиччен оборона фондне кашни уйăхрах пĕр кунхи ĕç укçине парса тăма тата воскресниксем иртерсе, унăн укçине те оборона фондне пама пулчĕ.

Ремонтно-механически тата 5-мĕш номерлĕ цехсенче ĕçлекенсен пĕрлехи митингĕнче те оборона фондне пĕрер кунхи ĕç укçине парса тăма йышăнчĕç.

«Большевик» заводри цехсенче те пухусемпе митингсем пулса иртеççĕ. Анчиков юлташ ертсе пыракан сменăри рабочисемпе работницăсем пурте пĕр шухăшлă пулса, кашни уйăхрах пĕр кунхи ĕç укçине парса тăма тата Виççĕмĕш Пятилеткăн (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заемăн укçине январĕн 1-мĕшчен парса татма пулчĕç.

Отечественнăй вăрçă пынă вăхăтра кашни ĕççынни лайăхран та лайăхрах ĕçлеме, кашни минутăпа туллин усă курма тăрăшать. Чылай предприятисемпе учрежденисенче ĕçлекенсем ĕç хыççăн тата канмалли кунсенче массăллă воскресниксем туса иртереççĕ.

* * *

ÇĔРПУ. Августăн 5-мĕшĕнче типографинче ĕçлекенсем митинг туса иртерчĕç. Пуçламĕш парторганизацин секретарĕ Петров юлташ оборона фондне тăвасси çинчен каласа панă хыççăн, рабочисем пурте пĕр саслă пулса фашистла варварсене çĕмĕрсе тăкиччен кашни уйăхра пĕр кунхи ĕç укçине оборона фондне парса тăма пулчĕç. Кунсăр пуçне çак митинграх 1385 тенкĕлĕх заем облигацийĕсене оборона фондне панă.

ЙĔПРЕÇ. Йĕпреçри рабкооп членĕсем 1940 çулти тупăшран членсене пайласа памалли 23 пин тенкĕ укçана оборона фондне пама пулчĕç. Çавнашкалах Туçа сельпо членĕсем 1133 тенкĕ, Çĕнĕ Чураш сельпо членĕсем 1631 тенкĕ, Буинскри рабкооп членĕсем 23992 тенкĕ СССР оборона фондне куçарнă.

Д. МИХАЙЛОВ.

Шупашкарти предприятисемпе учрежденисенче ĕçлекенсем пурте çĕршыв оборонин фондне кашни уйăхрах пĕр ĕç кунĕ укçине парса тăма йышăнчĕç. Кунсăр пуçне уйрăм рабочисемпе служащисем хăйсем тытса тăракан заем облигацийĕсене тата укçисене оборона фондне параççĕ. Çак юлашки кунсенче рабочисемпе служащисем оборона фондне 34480 тенкĕлĕх заем облигацийĕ, 10600 тенкĕ укçа панă. М. С. Огинов юлташ 6000 тенкĕлĕх заем облигацийĕ тата 200 т. укçан панă. Килхуçи кĕрарăмĕ Е. Степова юлташ 1045 тенкĕлĕх заем облигацине панă.

Перекет кассисене кашни кун темиçе пиншер тенкĕлĕх заем облигацийĕсем тата укçа пырса параççĕ.

М. ДАНИЛОВ-ЧАЛДУН.

Аманнă боецсене пулăшма

МОПР Центральнăй Комитечĕ МОПР-ăн вырăнти организацийĕсен пĕтĕм ĕçне отечественнăй вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ урăхлатса çĕнетме хушнă. МОПР организацийĕсен лазаретсене шефа илсе, вĕсенче культурăллă-массăллă ĕçсем туса пымалла тата МОПР членĕсем ирĕклĕн тӳлекен взнос укçисене йăлтах çав ĕçсене тунă çĕре ямалла.

Пирĕн республикăра та МОПР членĕсем ку тĕлĕшпе ĕçе тытăнчĕç, вĕсем III-мĕш кварталшăн член укçи тӳленипе пĕрлех, лазаретсенче выртакан аманнă боецсене пулăшма укçа пухаççĕ. Сăмахран, Первомайски районра 800 тенкĕ, Сĕнтĕрвăрри районĕнче 900 тенкĕ пухнă.

Çавăн пекех, Улатăр, Йĕпреç тата Шупашкар хула организацийĕсенче те ку ĕç аван пырать. Августăн 4-мĕш тĕлне пурĕ 3000 тенке яхăн пухнă.

МОПР Чăваш обкомĕ, тивĕçлĕ организацисемпе пĕрле, МОПР организацийĕсем лазаретсене шефа илес енĕпе практикăллă чылай ĕçсем тума палăртнă.

О. АЛЕКСАНДРОВ.

Пахча-çимĕç, çырла нумай

Шупашкар базарĕнче пахча-çимĕç тата çырла тавраш кашни кунах нумай илсе тухаççĕ. Çĕнĕ купăста, хăяр, тĕрлĕ йышши çырласем сутакансем нумай. Пахча-çимĕçсем сутма колхозсемпе колхозниксем нумай килеççĕ. Элĕк районĕнчи Сталин ячĕпе тăракан колхоз çак кунсенче пĕр лав хăяр илсе килсе сутрĕ.

КĔСКЕН

- ● ИРÇЕРИ (Етĕрне р.) «Сура» колхозри пионерсем 7 центнер, Мичурин ячĕпе тăракан колхозри комсомолецсемпе пионерсем пĕр тоннăна яхăн тимĕр-тăмăр пухнă.
- ● Альгеш (Шупашкар р.) ялсоветĕнчи Ворошилов ячĕпе тăракан колхоз ача ясли уçнă. Халь ача амăшĕсем уйхирте пĕр чăрмавсăр ĕçлеççĕ.

Тырпулсене кĕске срокра тата пĕр тăккаламасăр пухса кĕртер

Звеносем пĕр-пĕринпе ăмăртаççĕ

ЕЛЧĔК. Хĕрлĕ Çыр ялĕнчи «Красное знамя» колхоз членĕсем июлĕн 29-мĕшĕнче ыраш вырма тухрĕç. Колхозра икĕ бригада. Бригадăсем уборкăна пур енĕпе те çителĕклĕ таран хатĕрленсе тухрĕç. Уборка планне малтанах туса хунă. Ăна колхозниксен пĕрлехи пухăвĕнче сӳтсе-явнă. Кăçал колхозăн 90 гектар çинче ыраш пухса кĕртмелле. 90 гектара 6 кун хушшинче пуçтарса кĕме пăхнă. Ыраш вырма пур колхозниксем те организованно тухрĕç. Иртнĕ çулта ватă колхозниксем уборкăна тухман пулсан, кăçал 12 çулти çамрăкран пуçласа 60 çула çитнĕ колхозниксем те хирте ĕçлеççĕ. Кашни кун уборкăра 100—105 çын ĕçлеççĕ. Ыраш вырма тухнă кун икĕ бригада çурлапа 12 гектар ыраш вырчĕç.

Июлĕн 30-мĕш. Кăнтăрлахи кану вăхăчĕ. Столовăйра апатланнă хыççăн, хăшĕсем килĕсене саланчĕç, хăшĕсем клуба кĕре-кĕре юлчĕç. Клубра радио кĕрлет. Юлашки хыпарсен передачине итленĕ хыççăн, колхозниксенчен хăшпĕрисем шахмăтла е доминолла выляççĕ. Унта хаçат вулакансем те пур.

Колхозниксем кулленхи нормăна тултарса пыраççĕ. Бригадăсенче звеносем тăрăх ĕçлеççĕ. Звеносем пĕр-пĕринпе ăмăртаççĕ.

— Фашистсене çапса çĕмĕрме хамăр Хĕрлĕ Çара тĕштырă тата ытти продуктсем мĕн чухлĕ кирлĕ, çавăн чухлĕ парăпăр. Уборкăна кĕске срокра иртерсе, государствăна малтанхи тырра паратпăр,—теççĕ колхозниксем.

А. ДУДКИН.

Пĕр тăкаксăр пухса кĕрессишĕн

ÇĔМĔРЛЕ. Çĕмĕрле районĕнчи колхозсем, выльăх-чĕрлĕхсем валли акса ӳстернĕ культурăсене çулса пуçтарнă хыççăн, кăçалхи ăнса пулнă тырпула пуçтарса кĕме массăллăн тухма тытăнчĕç. Июлĕн 30-мĕшĕнче Чăваш Улхашри «Искра» колхоз ыраш вырма пуçларĕ. Уборкăна колхоз организованно тухрĕ. Августăн 4-мĕшĕнче Яндашри «Комбайн» колхоз та уборкăна тухрĕ. Колхоз ыраша кĕске срокра—5—6 кун хушшинче вырса пĕтерме шутлать. Вырма тухнă хыççăн, иккĕмĕш кунĕнчех, авăн çапса государство умĕнчи парăмсене парса татма палăртнă.

— Кăçалхи пек тырпул пулнине астумастпăр та,—теççĕ колхозниксем. Ăнса пулнă тырпула лайăх, пĕр тăкаксăр пуçтарса кĕртессишĕн колхозниксем пĕтĕм вăя хурса ĕçлеççĕ. Уйсем тăрăх вышкăсем туса лартнă, хуралçăсем тырпула çывăрмасăр сыхлаççĕ.

Çавăн пекех ыраш вырма Пренешри «1-ое Мая», Хутарти Ленин ячĕпе тăракан, Тукасри «Заря» колхозсем те массăллăн тухнă.

А. ЯРАНСКИЙ.

Пурте ĕçлеме тухаççĕ

КАНАШ. Кармаминчи Чапаев ячĕпе тăракан колхоз ыраш вырма августăн 5-мĕшĕнче тухрĕ. Кĕрхи тырăсене 313 гектар çинчен 8 кун хушшинче вырса кĕртме палăртнă. Ырашпа пĕр вăхăтрах тулă пулса çитет.

— Çине тăрса ĕçлесе, ăнса ӳснĕ тырпула кĕске срокра пухса кĕртĕпĕр,—теççĕ колхозниксем.

Малтанхи кун, кунĕпех ĕçлемен пулсан та, колхозниксем чылайĕшĕ пысăк ĕç тухăçлăхне кăтартрĕç. Тăваттăмĕш бригадăри Ирина Батькова 255 кĕлте, Марфа Кузьмина 215 кĕлте, 65 çула çитнĕ Перасковья Гаврилова 205 кĕлте вырнă. Ытти бригадăсенче те колхозниксемпе колхозницăсем пысăк хастарлăхпа ĕçлеççĕ. Улттăмĕш бригадăра (бригадирĕ Наталия Кириллова) ĕçлеме пултаракансем уя пурте тухаççĕ.

Т. МАЙОРОВ.

Отечественнăй вăрçă вăхăтĕнчи агитаци

Мĕнпур халăх фронт пурнăçĕпе пурăнать. Кашни ĕççынни Совет Информаци Бюровĕ паракан пĕлтерӳсемпе интересленет, отечественнăй вăрçă фронтĕнчи боевой эпизодсене вуласа пĕлесшĕн, тылра ударлă ĕçлесе Хĕрлĕ Çара пулăшасшăн тăрăшать. Кăнтăрлахи апат вăхăтĕнче рабочисем, колхозниксем хаçатсене пĕрле пухăнса вуламалли, калаçусем туса иртермелли вырăнсене васкасах пуçтарăнаççĕ. Предприятисен цехĕсенче, хĕрлĕ кĕтессенче, колхозсен уйхирĕсенчи станСенче ĕççыннисем ушкăнпа пухăнса агитаторсен большевикла сăмахĕсене итлеççĕ. Агитаторсем рабочисемпе колхозниксене производствăра ударлă ĕçлеме мобилизацилеççĕ, лайăх ĕçлекен рабочисен тата колхозниксен паха опычĕсене халăх хушшине сараççĕ.

Хусан чугунçулĕн Канаш станцин деповĕнче политикăллă агитаци ĕçне лайăх организациленĕ, ăна производствăллă ĕçсене вăйлатассипе тачă çыхăнтарса туса пыраççĕ. Кашни агитатор рабочисене отечественнăй вăрçăн фронтне пулăшассишĕн пĕтĕм вăй-хала хурса ĕçлеме чĕнет. Агитаторсем кашни рабочие-паровознике тылра паттăрла ĕçлени тăшмана хăвăрт çĕмĕрсе тăкма пулăшни çинчен ăнлантарса параççĕ.

Агитаци ĕçне куллен туса пыни хăйĕн результатне парать. Депори паровозниксем ĕç фронтĕнче кашни кунах паттăрлăх кăтартаççĕ. Ытти çулсем çинчен килнĕ, Канаш станци урлă каякан икĕ паровоза пысăк ремонт тумалла пулнă. Черкассов юлташ ертсе пыракан бригадăри слесарьсем 17 сехет хушши ниçта тухмасăр ĕçлесе, çав икĕ паровоза вăхăтра юсанă, вĕсене строя кĕртнĕ. Товарнăй дворта ĕçлекенсен коллективĕ те вăхăтне-мĕнне пăхмасăр ĕçлесе васкавлă грузсене яланах вăхăтра тиесе ярать.

Канаш станцинчи вагонсен цехĕнчи мастерсем, парти членĕсем Белоусов, Журкин, Гуськов юлташсем ĕçре чăннипех те мухтава тивĕçлĕ пример кăтартаççĕ. Вĕсем 14—15 сехет хушши нимĕн канмасăр ĕçлесе, уйрăм поездсем валли кирлĕ вагонсене çийĕнчех юсаса параççĕ. Вагонсен осмотрщикĕсем Семенов, Петров, Воронцов юлташсем 2—3 норма тултараççĕ.

Вагонсем юсакан заводра та политикăллă агитаци ĕçне фронта пулăшма тылра ударлă ĕçлессипе çыхăнтарса туса пыраççĕ. Рабочисем хушшинче тĕрлĕ ыйтусем тăрăх калаçусем туса иртернĕ, хаçатсем вуласа панă чухне яланах заводри, цехсенчи, сменăсенчи ĕçсем мĕнле тăни, кашни рабочи хăйĕн ĕçне мĕнле туса пыни çинчен каласа параççĕ. Заводра стахановла ĕçлесе фронта çирĕплетес ĕçре пример кăтартаççĕ. Çак кунсенче Ермаков юлташ ертсе пыракан сверловщиксен бригади сменăри задание 850 процент тултарчĕ. Орлов юлташăн электросварщиксен бригади, Волков юлташăн клепальщиксен бригади нормăна 300—350 процент тултарчĕç. Плана 300—350—500 процент тултаракансем кашни кунах ӳссе пыраççĕ.

Колхозниксемпе колхозницăсем те тăван çĕршыв фашистла Германие хирĕç паттăррăн кĕрешнипе куллен интересленеççĕ. Вĕсем отечественнăй вăрçăн фрончĕсенчи кашни хыпара, Хĕрлĕ Çарăн воинĕсен хăюллă та паттăрла ĕçĕсене тĕплĕн пĕлсе тăрасшăн. Радиоприемниксем пур колхозсенче колхозниксем кашни ирех тата кашни каçхине репродукторсем патне нумай пухăнаççĕ. Кивĕ Шелттемри колхоз клубĕнче кашни ирех тата каçхине те Совет Информаци Бюровĕ паракан пĕлтерӳсене пĕрле пухăнса итлеççĕ. ВКП(б) членĕн кандидачĕ И. Н. Радиков юлташ ертсе пыракан агитколлективри агитаторсем колхозниксене отечественнăй вăрçă фрончĕсенчи ĕçсем çинчен кулленех каласа ăнлантарса параççĕ. Агитаторсем колхозниксене çар ĕçне вĕренме мобилизацилеççĕ. Халĕ колхозри 40 çын ПВХО значокĕн нормисене пачĕç, 12 хĕрача ГСО значокĕн нормине пама вĕренеççĕ. Ку ĕçре комсомол организацийĕн секретарĕ агитатор Шоркина юлташ уйрăмах тăрăшса ĕçлет.

Молотов ячĕпе тăракан колхозра кашни кунах агитаторсем бригадăсенче политикăллă информацисем туса иртереççĕ. Кашни информаци иртерлĕ чухне колхозăн тăван çĕршывăн оборонине çирĕплетес пулсан мĕн-мĕн тумалли çинчен калаççĕ. Колхоз кăçал уйхирсене хурал тăмалли вышкăсем, машина сарайĕсем, пекарни туса лартрĕ. Колхозниксем колхоз ĕçĕнче пит те тăрăшса ĕçлеççĕ. Ĕçлемесĕр çӳрекен колхозник колхозра курма çук.

Халĕ парти райкомĕ тата пуçламĕш парторганизацисем халăх хушшинче политикăллă агитаци ĕçне фронта çирĕплетес, Хĕрлĕ Çара пулăшас, оборонăн хăватлă фондне тăвас задачăсене пăхăнтарса туса пыраççĕ.

К. МАРТЫНОВ.

ВКП(б) Канаш райкомĕн пропагандăпа агитаци отдел заведующийĕ.

Учитель-общественниксем

ÇĔРПУ. Учительсем колхоз производствине активлăн хутшăнса ĕçлеççĕ. Çав хушăрах колхозниксем хушшинче массăллă ăнлантару ĕçне тăваççĕ. Йĕкĕрварти вăтам шкулта вĕрентекен учительсем ĕççыннисене сывлăшран килсе тапăннинчен тата химиллĕ тапăнуран сыхланма вĕрентеççĕ. Колхозсенчи самозащита групписене ертсе пыраççĕ. Семенов, Иванов тата Смирнов учительсем колхоз бригадисенче агитатор пулса ĕçлеççĕ, стена хаçачĕсем кăларма пулăшаççĕ.

Топнерти туллимар вăтам шкулти учительсем 274 çынна ПВХО значокĕн нормине пама вĕрентсе кăларнă, тата шкул валли 40 кубла метр вутă хатĕрлерĕç, шкул çуртне юсарĕç.

Анатри-Кипекçери туллимар вăтам шкулти учительсем Сергеева, Сидякова т. ыт. те утă çулнă, тырă вырнă çĕрте хастарлăн ĕçлеççĕ. Вĕсемех хăйсем ĕçлекен бригадăсенче агитаци ĕçне туса пыраççĕ.

А. АЛЕКСАНДРОВ.

Районри çутĕç пайĕн заведующийĕ.

Подсобнăй хуçалăхсенче

КАНАШ. («Чăваш Коммуни» корр.). Хулари ĕççыннисем тата чугунçул тăрăх çўрекенсем базар площадĕнчи пĕр лавкара купăста, хăяр сутăн илнине кашни кунах курма пулать. Лавка алăкĕ хĕлле январь уйăхĕнчех уçăлнă. Ун чухне теплицăра пăхса ўстернĕ симĕс сухан сутнă. Каярахпа ытти тĕрлĕ çимĕçсене иле-иле тухнă.

«Авангард» промысла артелĕн столовăй пур. Артелĕн подсобнăй хуçалăхĕ çак столовăйне кăна мар, хулари ытти столовăйсене те тĕрлĕрен пахча-çимĕç нумай парса тăрать. Кунпа пĕрлех лавкасенче те сахал мар пахча-çимĕç сутаççĕ.

— Хулари ĕççыннисем ир пулса çитекен пахча-çимĕçсене кирлĕ чухлех илсе тăма пултараççĕ,—тет промогород агрономĕ Григорьев юлташ. Çичĕ гектар çинче томат, помидор, купăста, çĕрулми тата ытти çимĕçсем те ўсеççĕ. Халиччен теплицăсенче ўстернĕ çимĕçсене сутса тăнă, халĕ йăрансем çинчен пухма тытăннă. Хулари столовăйсене тата базарсенчи лавкасене лавĕ-лавĕпе купăста тиесе каяççĕ.

Юнашарах хула совечĕн пахчи вырнаçнă. Виçĕ гектар çинче пахча-çимĕçсем ўстереççĕ. Сталин ячĕпе тăракан артелĕн тата вагонсем юсакан заводăн хăйсен подсобнăй хуçалăхĕсем пур. Вагонсем юсакан заводри подсобнăй хуçалăха иртнĕ çулта—Глуховскри пир-авăр комбинатĕнчи работниксен коллективĕ чĕнсе каланине сўтсе-явнă хыççăн организациленĕ. «...Пĕрремĕш çул ĕçлетпĕр-ха, кăçал ытла пысăк усах илеймĕпĕр-и те тен. Анчах çак отраслĕрен малашне пысăк усă илессе шанатпăр...» —тет кунти подсобнăй хуçалăхăн начальникĕ Березинцев юлташ. Ĕç лашисем 15 пуç туяннă. Вĕсем валли транспорт инвентарĕсем кирлĕ чухлĕ туяннă. Заготплемконторăпа тунă договор тăрăх, çак кунсенче 31 пуç сысна çурисем, 11 пăру илсе килмелле. Кунпа пĕрлех, сăвакан ĕнесем те туянма шутлаççĕ.

Подсобнăй хуçалăх пур енĕпе те вăйланса пымалла. Сакăр гектар çинче купăста, помидор, сухан, хăяр ўстереççĕ, 18 гектар çине çĕрулми лартса хăварнă, 35 гектар çине сĕлĕ акнă. Выльăхсем валли улăм та тата сĕлĕ те çителĕклĕ пулать.—Çĕрулми уйрăмăнах лайăх ўсет,—савăнса пĕлтереççĕ начальникпе подсобнăй хуçалăх агрономĕ. Çапла ĕнтĕ рабочисем валли çĕрулми те тата ытти çимĕçсем те çителĕклех пулаççĕ.

Çак кунсенчех ĕне вити тума тытăнаççĕ. Ытти выльăхсем валли кирлĕ чухлĕ çуртйĕрсем туса хатĕрленĕ.

Предприятисем çумĕнче подсобнăй хуçалăхсем организацилесси тата вĕсен ĕçне йĕркелесе ярасси тĕп вырăнта тăмалла. Çакна йĕркелесси вăл вырăнсенчи парти, совет тата ытти организацисен тивĕçлĕ ĕçĕ. Анчах хăшпĕр подсобнăй хуçалăхсем тивĕçлĕ пулăшăва илеймеççĕ-ха. Вагонсем юсакан заводри подсобнăй хуçалăх—пысăк хуçалăх, ăна куллен пулăшса пымалла.

Шкул ачисем ĕçре

ПЕРВОМАЙСКОЕ. Пăлапуç Пашъелĕнчи «Комсомолец» колхозри пуçламĕш парторганизаци колхозниксем хушшинче политикăллă агитаци ĕçне лайăх йĕркеленĕ. Кунта коммунистсене уйрăм участоксенче политикăллă агитаци ĕçне туса пыма çирĕплетнĕ. Коммунистсем хăйсене шанса панă ĕçе лайăх туса пыраççĕ. Коммунист Траков юлташ Совет Информаци Бюровĕ паракан пĕлтерўсене пĕрле пухăнса радио тăрăх итлессине организацилерĕ. Вăл колхозниксене кулленех фронтри çĕнĕ хыпарсем çинчен каласа ăнлантарать. Агитаци ĕçне йĕркеллĕ туса пынă май, колхозниксен ĕçри активлăхĕ нумай ўсрĕ. Вĕсем çаран утине тата клевера срокчен çулса пĕтерчĕç. Халĕ уйри тырпула пĕр тăккаламасăр, кĕске срокра пухса кĕме тăрăшаççĕ. Фронта кайнă колхозниксем вырăнне хĕрарăмсем тата çамрăк ачасем ĕçлеççĕ. Çамрăк ачасем Черновпа Чебоксаров фронта кайнă пиччĕшĕсем вырăнне лашасем пăхма тытăнчĕç. Вĕсем хăйсен ĕçне пысăк çынсенчен кая мар туса пыраççĕ.

В. ДАВЫДОВ.

Обязательствăсене тултараççĕ

СОВЕТСКОЕ. Государство умĕнчи обязательствăсене тултарнă тата ирттерсе тултарнă колхозсен шучĕ кашни кунах ўссе пырать. Районĕпе 24 колхоз кăçалхи çулшăн аш-какай, 63 колхоз çăм парса татнă. Çавнашкалах сĕт-çу 8 колхоз, çăмарта 12 колхоз пĕтĕмпех парса татнă, унпа пĕрлех 61 колхоз иртнĕ çулхи тырăран 1941 çулшăн обязательнăй поставка шучĕпе аванс леçсе пачĕç. Нумай колхозсем тырă парас обязательствăсене тултарас патне çитнĕ. Ку тĕлĕшпе Тури Аччари «Крестьянская газета» колхоз плана 93 процент, «За коммунизм» колхоз — 93, «Красный Октябрь» колхоз—87, Кивтенчешри «Новый путь» колхоз—92, Чемейри «Сеятель» колхоз —92 процент, «Сатурн» колхоз 100 процент тултарчĕç.

Çавнашкалах Килдĕшри Степан Разин ячĕпе тăракан колхоз та аш-какай памалли обязательствăна тултарса, 1942 çулшăн аванс шучĕпе 2,33 центнер, «Самолет» колхоз 3,51 центнер, Янасалти «Красное Сормово» колхоз 3,86 центнер панă.

Н. МИХЕЕВ.

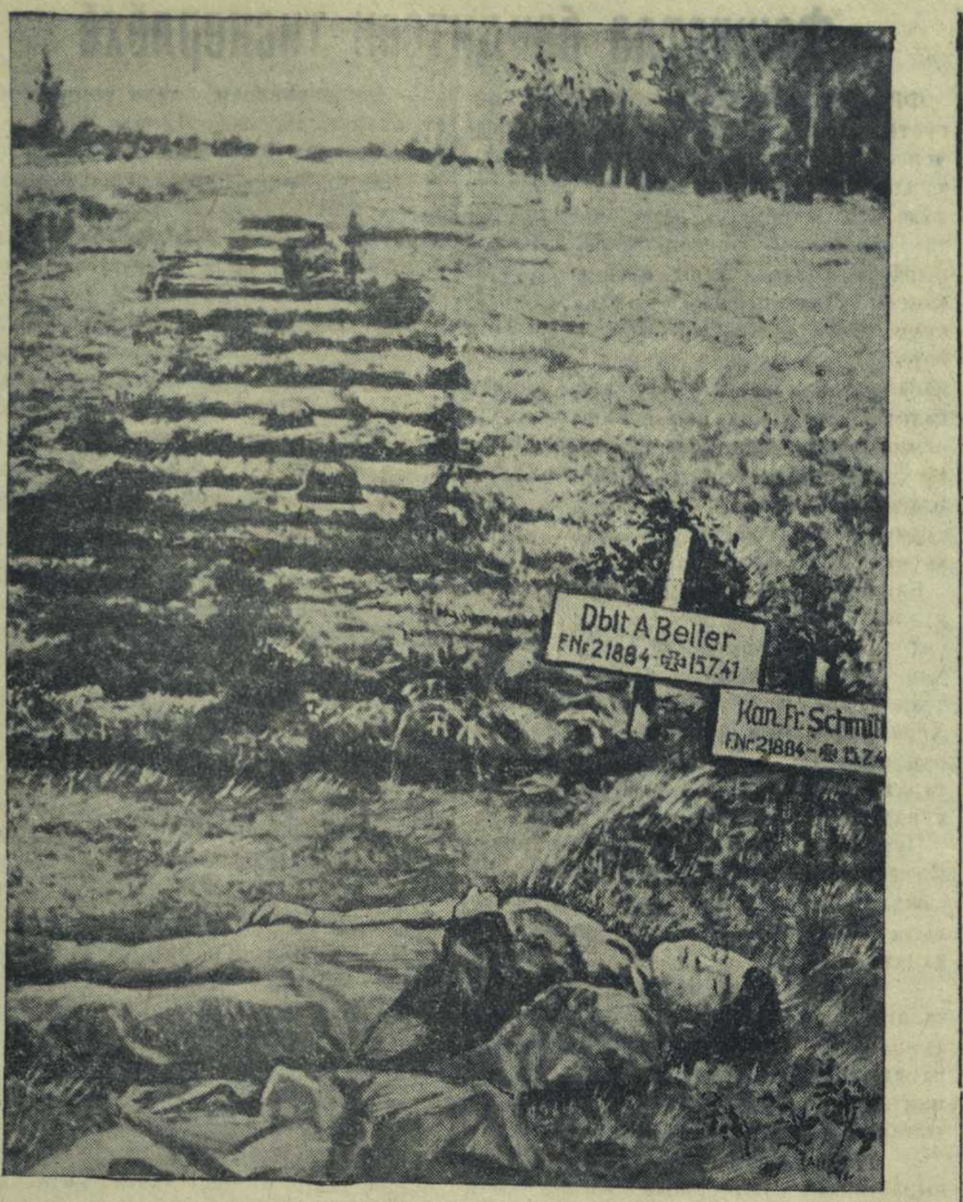

Вĕсем пирĕн çĕр çине хапсăнса пăхрĕç, вĕсем ăна тупрĕç. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: фашистсен Бельтер, Шмитт ятлă офицерĕсен тата ытти нумай офицерсен масарĕсем. Малта выртакан офицерне каялла таракан бандитсем çĕре чавса шытарма та ĕлкĕреймен.

П. БЕРНШТЕЙН фото-ўкерчĕкĕ. (ТАСС).

Колхозниксен ĕçри хастарлăхĕ пысăк

ЭЛĔК. Районри колхозлă хресченсем хăйсен пĕтĕм ĕçне вăрçă интересĕсене пăхăнтарса туса пыраççĕ. Халăхсен аслă çулпуçĕ Сталин юлташ чĕнсе каланине ответлесе, чылай колхозсем государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултарчĕç.

Хачăкри Куликов коммунист ертсе пыракан «Çĕнĕ çул» колхоз районра пур енĕпе те малта пырать. Вăл колхоз 1941 çулшăн государствăна аш-какай, сĕт-çу, çăмарта, çăм, утă т. ыт. памалли обязательствăна пĕтĕмĕшпех тултарчĕ, 1942 çулшăн 500 литр ытла сĕт тăратрĕ. Колхоз уборкăна хатĕрленсе çитнĕ: жнейкăсене юсанă, рыдвансем туса хатĕрленĕ. Колхозниксемпе колхозницăсене тата подростоксене ĕçе вырнаçтарса тухнă. Хаçат вуласа паракансемпе беседчиксем уйăрнă. Кашни бригадăра хаçат тухать.

Çавăн пекех, «Труд» колхоз та уборкăна аван хатĕрленчĕ, государство умĕнчи обязательствăсене йăлтах тултарчĕ.

Анаткассинче колхоз председателĕ пулса ВКП(б) членĕн кандидачĕ Дмитриев юлташ ĕçлет. Вăл ертсе пыракан колхоз государствăна тырă тăратмалли обязательствăна пĕлтĕрхи тырăран парса 54 процент тултарчĕ, утăна виç кун хушшинче пухса кĕртнĕ. Утă тăратас обязательствăна та тултарнă. Кунта колхозăн обществăллă пурлăхĕпе уйри тырпула сыхлас ĕçе лайăх организациленĕ.

Машинно-тракторнăй станцинчи пуçламĕш парторганизаци (секретарĕ Курилов юлташ) пĕтĕм коллектива мобилизацилесе, уборка ĕçне тытăнма лайăх хатĕрленсе çитрĕ. Комбайнсемпе тракторсем, ялхуçалăхĕн ытти машинисем пурте юсавлă, вĕсем хĕрўллĕ ĕçе тухма хатĕр. Механизациленĕ туртăм вăйне пĕтĕмпех ĕç вырăнне илсе çитернĕ. Бригадăсенче ĕçлеме политработниксем уйăрнă. Кăçал комбайнерка пулса ĕçлеме 6 хĕрарăма, трактористка пулса ĕçлеме—8, машиноведсемпе вĕсен помощникĕсем пулса ĕçлеме 13, пурĕ 27 хĕрарăма çĕнĕрен явăçтарнă.

МТС коллективĕ вăрçă ĕçне пикенсе вĕренет. Августăн 1-мĕшĕнче МТС-ре ĕçлекенсем оборона фончĕ валли 700 тенкĕ укçа пухса пачĕç.

Матьăкри пуçламĕш парторганизаци (секретарĕ Степанов юлташ) «Ударник» артель членĕсем хушшинче культурăпа массăллă ĕçе лайăх туса пырать. Çавна май стахановецсен йышĕ ўссех пырать. А. Афанасьева, М. Афанасьева, П. Викторова стахановкăсем кулленхи нормăна 170—180 процент тултарса ĕçлеççĕ.

Государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултарнă колхозсен хисепĕ ўссех пырать. Çитес кунсенчех колхозсем тырă вырма тухаççĕ. Кашни колхоз, кашни колхозник тырпула кĕске срокра тата пысăк пахалăхпа пухса кĕртессишĕн кĕрешет. Ку ĕçре коммунистсем малти ретре пыраççĕ.

Колхозниксен ĕçри хастарлăхĕ пысăк, вĕсен пурин те пĕр ĕмĕт—фашистла бандитсене хăвăртрах çĕмĕрсе тăкасси. Çав çĕнтерĕве тума колхозниксем тырпула уйран пухса кĕртес çĕрте пĕтĕм вăй-хала хурса ĕçленипе Хĕрлĕ Çара пулăшса пыраççĕ.

М. КУЗЬМИН.
ВКП(б) райкомĕн секретарĕ.

Силос ытларах хывса хăварассишĕн

СССР Çĕрĕç Халăх Комиссарĕ Бенедиктов юлташ 1941 çулти июлĕн 4-мĕшĕнче вырăнсенчи çĕрĕç органĕсене колхозсенче уборкăна хатĕрленсе ирттерес ĕçе йĕркелесси пирки директива панăччĕ. Унта силос хывса хăварас пирки те каланă. Силоса вăхăтра хывмалла, силос хывмалли плана ытлашшипех тултармалла тăвас пулать, тенĕ çав директивăра. Çакна чылай колхозсенче ăнăçлăн пурнăçласа пыраççĕ.

Етĕрне районĕнчи «Пионер» колхоз 35 тонна, Мичурин ячĕпе тăракан тата «Сура» колхозсем 30-шар тонна силос хывса хăварчĕç. Ишлей районĕнчи «Красная Чувашия» колхоз 20 тонна, «Синьял» колхоз 15 тонна силос хывнă. Çавăн пекех Мăн Вылари «Хĕрлĕ Шуçăм» колхоз та силоса вăхăтра хывса хăварнă.

Уйрăм колхозсенче силос хывни çĕршер тоннăн шутланать. Акă, Вăрмар районĕнчи Арапуç колхозĕ 100 тонна ытла силос хывса хăварнă.

Силос хывнă çĕрте нумай колхозсем çумкурăксене, пахчасенчи, çырма-çатрасенчи шултра курăксене, вăрманти, çул хĕрĕнчи курăксене пухса усă курнă. Силос хывма кăçал сахал мар колхозсенче çĕнĕрен шăтăксем чавнă, траншейăсем тата башнясем тунă. Киввисене лайăх йĕркелесе тирпейленĕ.

Анчах ку тĕлĕшпе çителĕклĕ ĕçлемен колхозсем те чылай-ха. Усадка колхозĕнче (Шупашкар р.) уй-хирте çумçумланă хыççăн çумкурăкĕсене çул çине кăларса пăрахнă.

Ишлей районĕнчи Сталин ячĕпе тăракан колхоз чылайранпа ĕнтĕ пит те чаплă силос башнипе тивĕçлипе усă кураймасть. Вĕсен 300 тонна кĕмеллĕх силос башни пур. Çак башняна вĕсем кашни çулах кăштах силос хывса хăвараççĕ, пĕтĕмпех тултармаççĕ. Çавна пула вĕсен нихăçан та лайăх силос пулаймасть. Çак çитменлĕхе вĕсем пĕтерме пултараççĕ-и? Паллах, пултармалла. Колхоз пĕчиккĕ мар, колхоза пиллĕк ял кĕрет. Вĕсем, паллах, виççĕр тонна кĕмеллĕх силос хывмалли курăк таврашсем тупма пултараççĕ. Ку ĕçе тăрăшса тытăнни кăна кирлĕ.

Силос хывас ĕçе колхозниксен массине, çамрăксене—шкул ачисене, пионерсене анлăн хутшăнтарас пулать. Силоса тĕрĕс, пĕлсе хывса хăварса, ăна пăсăласран, силос шăтăкне шыв е сывлăш кĕресрен тăрăшса сăнаса пырас ĕçе организацилемелле.

Силослăх акнă культурăсене пухса кĕрес вăхăт çывхарса çитет. Вĕсене те силос шăтăкĕсене вăхăтра хывса хăварма хатĕрленес пулать. Ку ĕç шăпах уборка пынă вăхăталла килсе тухать. Çавăнпа та уборка ирттерме тунă ĕç планĕсенче çакна та палăртса хăварни кирлĕ, ку ĕç валли те çынсем çителĕклĕ таран уйăрса хумалла.

Силос культурисене акас плана кăçал чылай районсем ăнăçлăн пурнăçларĕç. Ку тĕлĕшпе çак районсем уйрăмăнах палăрса тăраççĕ: Куславкка районĕ силос культурисем акас плана 105 процент тултарнă. Тăвай районĕ силос культурисем 100 гектар акса хăварнă. Çавăн пекех силос культурисем акас плана Йĕпреç, Комсомольски, Вăрнар, Чкаловски, Первомайски тата Калинински районсенчи колхозсем лайăх тултарнă.

Акса хăварнă силос культурине вăхăтра тата пĕтĕмпех пухса кĕмелле, унпа тивĕçлĕн усă курма тăрăшмалла. Кăçал пирĕн республикăри колхозсен 100 пин тонна силос хывса хăвармалла. Çитес çул вăл хисеп татах ўсмелле—120 пин тонна таран хывмалла пулать. Çакна пирĕн пурнăçа кĕртмеллех.

Славян халăхĕсем юнлă фашизма хирĕç кĕрешĕве çĕкленеççĕ

Кашни кунах халăхсен пысăкран пысăк пайĕ пĕтĕм тĕнчен малашнехи пурнăçне татса памалли кĕрешĕве курса тăрать çеç мар, çав кĕрешĕве хутшăнса пырать. Германи фашизмĕн сăнчăртан вĕçерĕннĕ урнă йыттисем Европăна çĕнтерме пултарнă пулсан, Германири çынçиенсен пирĕн Совет çĕршывне хирĕç пуçланă похочĕ ăнăçлă пулас пулсан, ку вăл Европăпа Ази халăхĕсене чура туни çеç мар, тата пĕтĕм тĕнчери халăхсемшĕн чура пулас хăрушлăх пулĕччĕ. Çавăнпа та Совет Союзĕнчи халăхсем пирĕн çĕршыв çине килсе кĕнĕ Гитлерăн тискер палачĕсене хирĕç пуçланă аслă Отечественнăй вăрçăран аякра тăракансем çук та ĕнтĕ, пулма та пултараймаççĕ.

Чехири, Польшăри, Югославири славян халăхĕсене чуралантарнă хыççăн, Болгарипе Словакие оккупациленĕ хыççăн, Гитлер халь вырăссене, украинецсене, белоруссене тата Совет Союзĕнчи ытти халăхсене те чĕркуççи çине тăратасси çинчен ĕмĕтленет.

Славян халăхĕсене кураймасси — гитлеровецсен çынçиенлĕ «вĕрентĕвĕн» чи паллă пункчĕсенчен пĕри пулса тăрать. Гитлерпа унăн тарçисем хăйсен умне славян халăхĕсен чылай пысăк пайне вĕлерсе тăкас задачăна лартнине пĕртте пытарса тăмаççĕ. Европăра славян халăхĕсен ўсĕмĕ Германи расисен ўсĕмĕнчен нумай çўлте тăнă пирки фашистсен статистикĕсем питех те шикленсе ўкнĕ. Фашистсем славянсене «аялта тăракан раса», вĕсем чура пулма тивĕçлĕ тесе пĕлтереççĕ, тата хăйсем умне славян халăхĕсенчен Германири господасен пĕчĕк ушкăнĕн чурисем туса хурас задача лартнине те пытармаççĕ.

Нимĕç фашисчĕсем славянсенчен мĕнешкел пусмăрласа мăшкăлланине нимĕнпе танлаштарма та çук. Гитлеровецсем хăйсем оккупациленĕ славян çĕршывĕсене вăрă-хурахла çаратнă, славянсен шкулĕсемпе университечĕсене хупса лартнă. Хăйсен умне славян халăхĕсене нимĕçлетес задача лартса, вĕсем славянсем нихăçан та нимĕçсемпе пĕртан праваллă пулас çук, мĕншĕн тесен славянсем «иккĕмĕш сортлă» çынсем, Германи фашизмĕн тискер кайăкла идеологийĕ енĕпе пăхсан «тулли хаксăр» çынсем тесе уççăнах калаççĕ.

Фашизм вăхăтлăха та пулин çиеле тухнă çĕрте пуçпулни, фашистсем иртсе пынă çул калама та çук хăрушла тискерлĕхпе паллă пулса тăрать. Польшăри, Югославири, Чехословакири халăхсене массăллăн вĕлерни, халăха чи тискеррĕн асаплантарни, халăха çаратни, ваттисемпе ачасене вĕлерни, хĕрарăмсенчен мăшкăллани — çаксем ĕнтĕ Германи фашисчĕсем оккупациленĕ çĕршывсенче чăн-чăн тамăк туса хунă. Нациллĕ культурăна таптаса тăкнă, культурăн чи хаклă памятникĕсене çĕмĕрсе пĕтернĕ, чи пуян библиотекăсемпе картина галлерейисене пĕтерсе хунă е Германине илсе кайнă, унта вĕсем час-часах Риббентропăн тата питех те пысăк пуянлăх çаратса тултарнă фашистла пуçлăхсен пурлăхĕ пулса тăраççĕ.

Вырăс халăхĕ — пĕтĕм славянсен шанчăкĕ пулнине Гитлер пĕлет. Акă мĕншĕн ĕнтĕ, çамах вырăс халăхĕ çинчен пынă чух, Германи фашизмĕ уйрăмăнах хаярланать, урать, тискерленет.

Вырăс халăхĕ Германи захватчикĕсене пĕрре кăна мар çапса аркатнă, Германи интервенчĕсене пĕрре кăна мар аркатса тăкмаллах вăйлă отпор панă. XIII ĕмĕртен пуçласа, вырăссем нимĕçсене нумай хутчен хĕнесе янă. Нимĕçсем Суворов çарĕ Берлинра тăнине те манман-ха.

Хĕрлĕ Çар çĕнтерни Германи фашизмĕ пĕтсе ларни пулать. Гитлеровецсем çакна питĕ аван пĕлеççĕ. Совет Союзĕнчи халăхсен кĕрешĕвĕ, вырăс халăхĕн кĕрешĕвĕ пур славянсене те Германи фашизмне хирĕç тăма, ăна хирĕç кĕрешме çĕклесе хавхалантарни фашистсене питех те шиклентерет. Пулса иртекен фактсем халĕ славян халăхĕсем кашни кунах Германи фашисчĕсене хирĕç вăйларах та вăйларах кĕрешсе пынине кăтартаççĕ.

Германия **чехсем** хирĕç тăнине путарса лартма пултараймарĕ. Чехсем Германи захватчикĕсене кураймаççĕ. Юлашки вăхăтра чехсем Германине хирĕç тăвакан саботажла ĕçсем йышланнăçемĕн йышланса пыраççĕ. Гитлеровецсен Чехословакире 250 пин войско тата полици тытма тивет. Германишĕн паллă вырăн йышăнса тăракан Шкода завочĕсем Чехословакие гитлеровецсем оккупацилеччен ĕçленинчен нумай начартарах ĕçлеççĕ. Нимĕç офицерĕсемпе салтакĕсем çухалнисем час-часах пулаççĕ; Германи фашисчĕсем халăха çавтери хаяррăн хĕсĕрлеççĕ пулин те, фашистсене хирĕçле выступленисем йышланса пыраççĕ.

Словакире предательле правительство, нимĕçсене совет халăхне хирĕç вăрçма пулăшмашкăн, словаксен отрячĕсене мобилизацилет. Ку ĕнтĕ нимĕçсемшĕн хакла ларать, мĕншĕн тесен словак халăхĕ нимĕçсене кураймасть, çавăнпа та вăл—вăхăт çитсен — хĕçпăшала хăйсене пусмăрлакансене хирĕç çавăрĕ. Нимĕçсем тытса илнĕ Словакири çар завочĕсенче забастовкăпа саботаж актисем ытларах та ытларах пулса пыраççĕ. Кăçалхи çул забастовкăсем Дубницра, Подбрезовра, Бански Быстрицăра, Хĕвелтухăç Словакири чугунçулсемпе шоссе çулĕсене тунă çĕрте пулса иртнĕ. Кăçалхи май уйăхĕнче Братиславăри университетри студентсен фашизма хирĕçле демонстрацийĕсем пулса иртнĕ, çавăн хыççăн вара университета хупса лартнă.

Германи цензури пусмăрне пăхмасăрах, фашизма хирĕçле шухăшсем официаллă пичете те кĕрсе каяççĕ.

Фашизма хирĕçле листовкăсем массăллăн саланаççĕ, вăл листовкăсенче фашистсем словак халăхĕнчен пытарса тăракан чăнлăха каласа кăтартаççĕ.

Сербири нациллĕ ирĕклĕхшĕн пыракан движени кашни кунах ўссе пырать. Нумай йышлă партизансен отрячĕсем тусем çине каяççĕ. Хăшпĕр отрядсен йышĕ 500 çын тарана çитет. Вĕсем ручной гранатăсемпе, пулеметсемпе, тата пысăк мар тупăсемпе те хĕçпăшалланнă. Вĕсем Германи войскисем çине кĕтмен çĕртен пырса тапăнаççĕ, засадăсем, ловушкăсем тăваççĕ. Босни, Черногори, Далмаци тата Хорвати тăвĕсем çинче Германипе Итали оккупанчĕсене хирĕç партизан отрячĕсем, комитаджи отрячĕсем çапăçса çўреççĕ. Хресченсем ялсене пăрахаççĕ те, хĕçпăшалланса, Германи пусмăрçисене хирĕç çапăçма тусем çине тухса каяççĕ.

Паллах ĕнтĕ, Германи захватчикĕсене хирĕç кĕрешекен повстанецсене пусарса лартма карательнăй отрядсем яраççĕ, ялсене çунтараççĕ, хресченсене массăллăн персе вĕлереççĕ. Пĕр нимĕçе вĕлернĕшĕн тепĕр чух сербсене çĕр çын персе вĕлереççĕ. Анчах та Германи çынçиенĕсем çапла тунипе халăха хăратма кăлăхах шухăшлаççĕ. Нимĕçсем Югославипе Польша хĕрĕсене мĕнле пусмăрланине, вĕсене вăйпах публичнăй çуртсене илсе кайнине халăх курсах тăрать. Сербсем, хорватсем, поляксем, чехсем çавăн пек мăшкăл тўссе пурăниччен — алла хĕçпăшал тытса вилме хатĕр.

Нумай пулмасть Германи офицерĕсенчен пĕри Югослави халăхĕ пирки çакăн пек характеристика панă:

«Вĕсем пирĕнтен пăрăнма тăрăшаççĕ. Вĕсем урамра пирĕн çине пăхасшăн та мар. Вĕсен йытăлла чĕлхине кăшт ăнланакан пирĕн икĕ каччă мана çапла каласа кăтартрĕç: сербсем Белградра, Сараеврăра тата ытти вырăнсенче те пулас çĕнтерў çинчен çеç калаçаççĕ, тет».

Çук, вĕсем пулас çĕнтерў çинчен **калаçаççĕ** çеç мар, вĕсем ăна **хатĕрлеççĕ** те. Германи поездĕсем хĕвелтухăçĕнчи фронтран суранланнисене тиенĕ вагонсене мĕн тери ытларах илсе пырĕç, Германи фашизмĕн пусмăрĕнчи славян халăхĕсем çав тери ытларах восстанисем тăвĕç. Çапла çав, вырăс халăхĕ, Совет Союзĕнчи халăхсем ирĕке тухассишĕн пыракан чаплă движенин пуçне тăчĕç!

Югославире хĕçпăшал патне чĕнекен листовкăсем салатаççĕ. Югославире нумай пулмасть кăларнă листовкăра çакна вулатпăр:

«Эпир сире аслă славян халăхĕсен правипе ирĕклĕхĕшĕн кĕрешĕве чĕнетпĕр. Югослави тăвĕсем çинче кашни кунах партизанла движени вăйлатса пыратпăр; пирĕн пĕтĕм çĕршыври патриотсем Югославирен Германи, Итали, Венгри оккупанчĕсемпе чуралантаракансене кăларса ывăтас сехет çывăх ĕнтĕ.

Халĕ аслă Российăн малашнехи кунçулĕ мĕнле пулассине татса параççĕ, апла пулсан — мĕнпур славянсен, çав шутра сербсен, хорватсен, черногорецсен, словенсен, чехсен, поляксен малашнехи кунçулĕ мĕнле пулассине те татса параççĕ. Тискер кайăкла гитлеровецсем славян халăхĕсене пĕтерсе хурасшăн. Хĕçпăшал тытăр, тăвансем! Каллех хĕçпăшал тытăр! Нимрен хăраман партизанла вăрçă пуçласа сарса ярар. Российăри хамăрăн тăвансем пекех, Германи фашисчĕсене пирĕн пĕччĕншерĕн те, ушкăнăн-ушкăнăн та пĕтерсе пымалла, складсене сиктерсе ямалла, оккупантсем пирĕн çĕршывран илсе каякан продовольстви тиенĕ поездсене тапăнмалла, фашизма хирĕç ним хĕрхенўсĕр кĕрешме партизан отрячĕсене çирĕплетсе пымалла».

Партизанла вăрçă **Карпат Украининче** те анлăн саралса пырать. Венгри Совет Союзне хирĕç вăрçа кĕнĕ кунран пуçласа, Карпат Украининчи партизансем Германипе Венгрин 27 самолетне пĕтернĕ, 9 бензинохранилищĕне, боеприпассемпе войскăсем тиенĕ темиçе поезда сиктерсе янă.

Ку вăл — пуçламăшĕ çеç-ха. ССР Союзĕн халăхĕсем Англи халăхĕсемпе союз туни пусмăрта пурăнакан мĕнпур халăхсем те ССР Союзне кăмăлласине вăйлатать, мĕншĕн тесен эпир мĕншĕн вăрçнине пурте пĕлеççĕ. Сталин юлташăн чĕрене кĕрсе ларакан çак сăмахĕсене пурте илтнĕ:

«Çак фашистла пусмăрçăсене хирĕç пыракан пĕтĕм халăхăн отечественнăй вăрçин тĕллевĕ — пирĕн çĕршыв умне тухса тăнă хăрушлăха пĕтересси çеç мар, тата Европăри мĕнпур халăхсене, Германи фашизмĕн пусмăрĕнче асапланакан халăхсене, пулăшасси пулса тăрать. Ирĕклĕхшĕн пыракан çак вăрçăра эпир пĕччен пулмăпăр. Çак аслă вăрçăра Европăпа Америкăри халăхсем, çав шутрах Гитлер заправилисем чуралăха кĕртсе ўкернĕ Германи халăхĕ те, пирĕн шанчăклă союзникĕсем пулса тăрĕç. Хамăр тăван çĕршыв ирĕклĕхĕшĕн пыракан пирĕн вăрçă Европăпа Америкăри халăхсем хăйсем никама пăхăнмасăр пурăнассишĕн, демократиллĕ ирĕклĕхсемшĕн туса пыракан кĕрешўпе пĕрлешсе каять. Çакă вăл Гитлерăн фашистла çарĕсем чуралантарнине хирĕç тата чуралантарас хăрушлăха хирĕç, ирĕклĕхшĕн тăракан халăхсен пĕрлĕхлĕ фрончĕ пулĕ».

Гитлерăн çынçиенĕсене хирĕç поляк партизанĕсем кĕрешесси те активланать. **Польшăра «Союз борьбы за освобождение от гитлеровцев»** ятлă Союз ăнăçлăн кĕрешет. Çав Союз хăйĕн юлашки воззванийĕсенчен пĕринче акă мĕн çырать: «Нимĕç захватчикĕсене хирĕç вăрçă пĕтмен. Халĕ, Гитлер Совет Союзĕпе вăрçнă чух, оккупантсен Польшăри положенине нихăçанхинчен те ытларах хавшатма пулать. Кашни хăйне хăй фронтри салтак пек шутламалла, ăçта май пур — тăшмана çавăнта сиен кўмелле, взрывсем тумалла, вут тĕртсе çунтармалла, оккупантсене ним хĕрхенмесĕр вĕлермелле. Тирансене хирĕç вĕсен хĕçпăшалĕпех çапăçмалла. Кашни хĕçпăшаллă нимĕç — вăл ирĕклĕхпе цивилизацин хаяр тăшманĕ. Нимĕçсене пур майсемпе те террорламалла, вĕсене пĕрмаях хăйсен тирĕшĕн хăратса тăмалла. Яланах, пур çĕрте те гитлеровецсене пĕтерĕр».

Фашизма хирĕçле пĕрлĕхлĕ фронт кашни кунах ўссе пырать. Вăл Европăри, Америкăри, Азири, Африкăри тата Австралири халăхсене те пĕрлештерсе пырать. Çак фашизма хирĕçле фронтра славян халăхĕсене йывăррăн пыра-пыра çапрĕç, анчах фашизма чи вăйлă, аркатуллă отпора та паянхи кун аслă вырăс халăхĕ ертсе пынипе славян халăхĕсем парса пыраççĕ.

Германи фашизмĕн пусмăрĕ айĕнче асапланакан халăхсен, фашизм хăрушлăхĕ умĕнче тăракан халăхсен çак таса вăрçи вăйлăрах саралтăр! Гитлер палачĕсен тылĕнче вăрçă пушарĕ вăйлăран вăйлă ялкăштăр!

Хăюллă паттăрсен пысăк мар отрячĕсенчен — ирĕке тухассишĕн пулса пыракан кĕрешĕвĕн геройĕсен хăватлă пĕрлешĕвĕсем пулса тăрĕç. Вĕсем тăшмана ытларах та ытларах туймалла пыра-пыра çапĕç. Вĕсене Совет халăхĕн кĕрешĕвĕ çунатлантарать, вĕсем фашистла пусмăрçăсене хирĕç ăнăçлăн кĕрешме май пуррине кураççĕ. Англири обществăллă деятельсенчен пĕри каланă пек каласан, совет халăхĕн кĕрешĕвĕ вăл — тĕттĕм тоннель вĕçĕнчи пурте курса тăракан çутă.

Фашистсем чылай славян халăхĕсене илсе кĕртнĕ хăрушла тĕттĕмлĕхпе чуралăхран хăтăлса тухмалли май пур. Вăл май — Германи фашизмне хирĕç ним хĕрхенўсĕр, юнлă çапăçу туса пынинче:

Çак аслă çапăçура славян халăхĕсем пурте пĕрлешсе пыччĕр! Вĕсем хăйсен мĕнпур вăйне Совет Союзĕнчи халăхсен кĕрешĕвĕпе пĕрлештерччĕр, вара кĕрешекенсен вăйĕсем калама та çук ўсĕç! Вĕсем кашни кунах тăшмана вăйлăран вăйлă çапĕç, вăл çапăçу Гитлер палачĕсем хăйсен юнĕ ăшне путса, антăхса виличченех пырĕ!

Гитлеровецсем хăйсене хирĕç çавтери хăватлă кураймanлăх, çавтери хăватлă вăйсене çĕклерĕç, — çавăнпа та историн пулас хăрушă судне ниепле вĕлернисемпе те, ниепле тискерлĕхсемпе те чарма май пулас çук. Ку суд ним хĕрхенўсĕр пулать. Вăл Германири, Италири тата ытти çĕрти пĕтĕм фашизмăн кĕрен тĕслĕ чумине яланлăхах тĕп туса, çĕр пичĕ çинчен шăлса тасатĕ.

ЕМ. ЯРОСЛАВСКИЙ.

Выльăхсен шучĕ ўссех пырать

ЭЛĔК. Сормварринчи ВКП(б) XVI съезчĕ ячĕпе тăракан колхоз выльăх-чĕрлĕхе йышлăн усрать. Колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана пур енĕпе те ирттерсе тултарнă. Фермăра ĕçлекен колхозниксем хăйсен ĕçĕсене лайăх вĕренсе çитнĕ. Çăва тухнăранпа пĕр пуç выльăх та вилмен. Выльăхсен продуктивлăхĕ ўссех пырать, çакна май сĕт-çу, аш-какай нумай тăваççĕ.

Н. ДМИТРИЕВ.

Заем укçине парса татнă

ЙĔПРЕÇ. «Эконом» колхоз членĕсем Виççĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) заем укçине тўлесе татса облигацисене алла илнĕ. Кунта заем уполномоченнăйĕ М. Степанов юлташ лайăх ĕçлет, колхозниксем хушшинче массăллă-ăнлантару ĕçне куллен туса пырать.

«Канаш» колхоз членĕсем те заем укçине тўлесе татнă.—Эпир заем укçине 10 уйăх хушшинче тўлесе татма йышăннăччĕ. Германи фашизмĕ пирĕн телейлĕ пурнăç çине килсе тапăннине хирĕç ответлесе халех парса татрăмăр,—теççĕ колхозниксем.

Буинск поселокĕнчи килхуçи хĕрарăмĕсем хушшинче заем сарас енĕпе ĕçленĕ М. Мельникова юлташ кĕске хушăрах заем укçине 2.410 тенкĕ пухса панă.

Заем укçи пухасси ытти колхозсенче те ăнăçлăн пырать. Иртнĕ кунсенче «Красный фронтовик» колхозра 548 тенкĕ, Ленин ячĕпе тăракан колхозра 669 тенкĕ, «Красный партизан» колхозра 525 тенкĕ заем укçи пухнă.

Д. САЛАЕВ.

Нимĕç салтакĕсен çырăвĕсем мĕн çинчен калаççĕ

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, августăн 6-мĕш. Çак кунсенче Смоленск енче пирĕн чаçсем фашистсен çарĕн пысăк соединенине çĕмĕрсе тăкнă. Трофейăсем нумай тытса илнĕ, вăл шутра полкăн полевой почти те пур. Германи çарĕн салтакĕсем акă мĕн çыраççĕ.

Салтак Валер хăйĕн тăванĕсем патне çапла пĕлтерет: «Паян эпĕ тинех сирĕн пата çыру çырма пултаратăп: ĕнер эпир бензин тиеме кайрăмăр, паян вырăссем çĕмĕрсе кĕрсе пирĕн çула пўлсе лартрĕç. Хальхи вăхăтра дивизин тылри пĕтĕм чаçĕ малалла каяймасăр чарăнса тăрать».

Ефрейтор Едельфридт Рейн облаçне тăванĕсем патне çапла çырать: «Вырăссем çавтери вăйлăн çапăçаççĕ. Нимĕç войскисем темиçе кун тăракан çĕртен иртсе пыракан пирĕн чаçсем е машинăсем çине вырăссем переççĕ... Кĕрешў час-часах, питĕ час-часах вăйлăн пулать. Эпир вырăс танкĕсене хирĕç çапăçнă танкистсемпе калаçрăмăр, çав танксем çинче вырăссем те, киргизсем те, монголсем те пур. Çав азиатсем хăйсен çунакан танкĕсене сўнтерсе, çав танксем çине тепĕр хут ларса малалла çапăçаççĕ, каламасăрах паллă, вăл пирĕн çынсене питĕ хăратать...»

Унтер-офицер Ордунг, Францире пулнăскер, Губреса (Бавария) арăмĕ Мария патне çапла çырать: «Пирĕн питĕ сисĕмлĕ пулмалла. Ĕнер манăн 16 юлташ вилчĕ. Кунта Франциринчен темиçе хут йывăртарах».

Ефрейтор Карл Фрезе Броттеродра пурăнакан Бюнинг çемьине çырса пĕлтерет. Вăл çыхăну линийĕ хывас çĕрте ĕçлет. Питĕ йывăр ĕç. «Паян вырăссем пирĕн çине бомбăсем питĕ тĕл пăрахрĕç тата пулеметсенчен печĕç. Пирĕн салтаксем юпасем çинчен шăнасем пек пере-пере анчĕç. Эпир çак вăрçă часрах пĕтессе кĕтетпĕр».

Çак çырусем вĕсем нимĕç салтакĕсем Хĕрлĕ Çар хăватĕнчен тата Совет Авиацин вăйĕнчен, уйрăмах бомбардировщиксенчен хăранине, Совет Союзне хирĕç вăрçасшăн маррине лайăх кăтартса параççĕ.

Ефрейтор Геттарт Хафтер çапла çырать: «Çак вăрçă чи нумай юн тăкмалли тата вăрăма пыракан вăрçă тесе шутлатăп, мĕншĕн тесен, эсĕ пĕлетĕн, вырăссем хăйсене ăçта тăратнă—мĕн ўкиччĕнех çавăнта тăраççĕ. Кунсăр пуçне тата партизансем çапăçаççĕ».

Нимĕçсен çарĕнче тăшман туртса илнĕ территори çинче кĕрешекен пирĕн партизансенчен хăрасси кашни кунах вăйланса пырать. Нимĕçсен тылĕнче партизансен движенийĕ вăйлăн сарăлса кайнă. Фашистла варварсен вăрмансене лăпкăн кĕме, çулсем тăрăх шиксĕр утма, яла пырса кĕме май çук. Партизансен движенийĕнчен хăранине нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсен çырăвĕсем те питĕ уççăн кăтартса параççĕ.

Фриц Шлезингер Дрездене пĕр Касс текенскер патне çапла çырать: «Вырăссен вăрманне кĕме пирĕншĕн питĕ хăрушă, вăрман тăрăх çўреме май çук. Кам та пулсан унта пырса кĕрсен, вăл каялла тухаймасть».

Ефрейтор Иозеф Моргет хăйĕн тусне çапла пĕлтерет: «Пĕр каçхине пĕтĕм рота виçĕ хутчен тревогăра пулчĕ. Вĕсем пирĕн çине пур енчен те персе тăчĕç».

Нимĕç салтакĕсем ывăнса çитнĕ, вĕсем вăрçасшăн мар, Совет Союзне хирĕç вăрçма хăраççĕ. Фашистсен çарĕнче репрессисем тата персе пăрахасси вăйланса кайнă. Салтаксен кашни çырăвне цензура тĕрĕслет.

Ефрейтор Ганс Грихен Оберкаселе хăйĕн арăмĕ патне çырать: «Манăн сирĕн пата урăх çырмалли нимех те çук... Эпĕ ахаль те нумай çыратăп, шанчăксăра тухас мар тесе, кашни сăмаха шухăшласа çырмалла».

Полевой почтăра тытса илнĕ çырусем хушшинче Шлиц салтакăн амăшĕ çырнă çырăва тупнă. Вăл ывăлĕ патне çапла çырать. «Питĕ лайăх, çырура ытлашши сăмахсем çырман, мĕншĕн тесен санăн çыру усă килчĕ, ун çине цензура пичет пуснă. Кунта юлашки вăхăтра салтаксен тăванĕсем пĕтĕмпех хура чернилпа туртса тухнă çырусем илеççĕ».

Обер-палач Гитлер пуçарса янă вăрçăн пĕтĕм йывăрлăхĕ Германи халăхĕ çине ўкрĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ Германи çарĕнче офицерсене курайманлăх ўссе пынинчен, çапăçăва кĕмесĕр тăнинчен, Германи салтакĕсем пĕчченшерĕн тата ушкăнпа пирĕн енне куçнинчен нимĕн тĕлĕнмелли те çук.

ГРИБОВ, ТАРАСОВ
(ТАСС спецкорĕсем).

Фельдмаршал Лист „çул çўрени“

Балканра фельдмаршал Лист мĕн тăвать? Лист нимĕçсен чи лайăх стратегĕсенчен пĕри шутланнă. Вăл Польшăра «блицкриг» ирттернĕ. Юлашки вăхăтчен Лист хĕвелтухăç фрончĕн кăнтăр секторĕнчи фашистла армине ертсе пынă. Анчах кунта блицкриг пулайман, генерал сасартăк Балкана пырса лекнĕ. «Нью-Йорк таймс» хаçатăн Анкарари корреспонденчĕ, ĕçсене лайăх пĕлсе тăраканскер, ютçĕршысенчи çар çыннисен авторитетлă ушкăнĕсем каланисем çине кăтартса, вăл Гитлерăн тепĕр направленипе тапăнас çĕнĕ планĕсемпе çыхăнса тăрать, тесе ăнлантарать. Çав направлени Турци пулни никамшăн та секрет мар.

Берлинри дезинформаторсен Листăн Балканри миссийĕ çинчен калакан çак шанчăклă пĕлтерўсене яланхи пекех сирсе яма хăтланасси çеç юлать. Анчах çапла тунипе вĕсем тепĕр пĕртен-пĕр пулма пултаракан вывода — Гитлер Листа Украинăра блицкриг ирттерме пултарайманшăнах картми пулнă тата малтанхи оккупациленĕ çĕршывсен жандармĕ пулма лартнă тенине — çирĕплетеççĕ. (ТАСС).

Америка корреспонденчĕсем Германин совет фронтĕнчи çухатăвĕсем çинчен

ЛОНДОН, августăн 6-мĕш. Рейтер агентстви Нью-Йоркран пĕлтернĕ тăрăх, Пресс Альянс ятлă хаçат трестĕн обозревателĕсем Лазаревпа Рут Германин хĕвелтухăç фронтĕнче июлĕн 11-мĕшчен пулнă çухатăвĕсем çинчен цифрăсем илсе кăтартнă. Вăл сведенисене Германин официальнăй документĕсем тăрăх пухнă тата вĕсене йышăнмасăр тăма никам та пултараймасть. Обозревательсем илсе кăтартнă тăрăх, Германия Российăна хирĕç пуçланă вăрçăн пирвайхи эрнинче Германин кашни кун 40 пин çын вилнĕ, аманнă тата тыткăна лекнĕ. Çав вăхăт хушшинчех Германи 450 танксемпе бронемашинăсем, 550 самолет çухатнă. Çапăçăвăн иккĕмĕш эрни нимĕçсене татах та пысăк çухату кўнĕ, эрне хушшинче 360 пин çын, 800 танк, 850 самолет çухатнă. Виççĕмĕш эрнере Германи 350 пин çын, 700 танк, 800 самолет çухатнă. Çапла вара Российăна хирĕç пыракан вăрçăра Германин виçĕ эрне хушшинче пĕр миллион çынна яхăн вилнĕ, аманнă тата тыткăна лекнĕ, 1950 танксемпе бронемашинăсем, 2200 самолет пĕтнĕ. Обозревательсем вăрçăн тăваттăмĕш эрнинче те нимĕçсен çухатăвĕсем виççĕмĕш эрнере пулнинчен каяях мар, тесе çирĕплетеççĕ. (ТАСС).

Уманский пичет представителĕсем умĕнче тунă заявлени

ВАШИНГТОН, августăн 6-мĕш. ССР Союзĕн США-ри Посолĕ Уманский пичет представителĕсене Уэллес нотине вуласа панă, Америка Совет Союзне экономикăллă пулăшу парас ыйту тăрăх хăй панă нота çинчен кĕскен каласа панă. Çакăнпа пĕрлех Уманский США-па ССР Союзĕ хушшинчи суту-илў килĕшĕвĕн срокне тăсни çинчен пĕлтернĕ. Уманский çапла кăтартса панă: суту-илўн хальхи килĕшĕвĕ тăрăх, малтанхи килĕшўсенче пăхнă пек, Совет Союзĕ Америкăри чи пĕчĕк суммăпа туянма пултарни çинчен кăтартса панине пĕтерет, мĕншĕн тесен хальхи вăхăтра Совет Союзĕ Америка таварĕсене вырăссемпе Америка хушшинчи суту-илўн историйĕнче халиччен пулман пысăк хисеппе туянма шутлать.

Пичет представителĕсем: — сирĕнпе Уэллес хушшинче нотăсем улăштарса илни килĕшў е пакт тунине пĕлтерет-и, тесе ыйтнине хирĕç, Уманский çапла ответленĕ: паллах, вăл пысăк вырăн йышăнса тăракан килĕшў пулса тăрать, мĕншĕн тесен вăл агрессине хирĕç кĕрешекен çĕршывсене пур майсемпе те пулăшас тĕлĕшпе пулнă Америкăн политикине Совет Союзĕнче сарать. Кунсăр пуçне килĕшў çав политикăна пурнăçа кĕртме çирĕп база туса хурать, çакă вара икĕ çĕршыв хушшинчи çыхăнăва вăйлатать. Уманский малалла çак килĕшў вăл халĕ ĕçсем пурнăçланса пыракан обстановкăна çутатса парать, тенĕ.

Халĕ тунă килĕшў США пулăшу парасси çинчен хăй панă сăмаха пурнăçа кĕртме шутланине конкретлă кăтартса парать-и,—тенĕ ыйту çине, Уманский: «Нимĕн иккĕленмесĕрех»,—тесе çирĕп ответ панă.

Уманский малалла хăй Уэллеспа калаçса татăлнă сăмахсене тăрăннăн шанса тăни çинчен тата ăна паллă пулнă тăрăх пур çĕрте те миллионшар халăх çакнашкал туйăмсемпех пурăнни çинчен пĕлтернĕ. Çавăн пекех Уманский çапла каланă: Америкăн Пĕрлешўллĕ Штачĕсем Совет Союзĕнче яланах пысăк хисеплĕхре пулнă, юлашки событисене пула çав хисеплĕх тата çўлти пусăма хăпарĕ. (ТАСС).

Англипе Германи хушшинчи вăрçă

ЛОНДОН, августăн 6-мĕш. (ТАСС). Англин авиаци министерствин коммюникинче çапла каланă: августăн 6-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле противникăн авиацийĕ Англи çинче хăйĕн пысăк мар активлăхне çеç кăтартнă. Германи самолечĕсем пуринчен ытларах Англипе Шотландин хĕвелтухăç çыранĕсем çине вĕçсе пынă. Бомбăсем пăрахса кăштах сиен кўнĕ. Çынсем хушшинче вилнисем нумай мар.

Августăн 5-мĕшĕнче ирхине «Бленхейм» маркăллă бомбардировщиксен соединенийĕ Голланди çыранĕсем патĕнче противник суднисен караванне атакăланă. Пĕр пароход çине бомбăсем тĕл ўкнине палăртнă. Вăл пароходăн тоннажĕ вăтам хисеппе 2 пин тонна пулать. Англи авиацийĕ çавăн пекех Германи çыранĕсем патĕнче противникăн сторожевой карапĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Виçĕ сторожевой карапа сиен кўнĕ. Англи истребителĕсем Ла-Манш тата Çурçĕр Франци çинче августăн 5-мĕшĕнче кунĕпех патрульре вĕçсе çўренĕ. Шербург çывăхĕнче противникăн аэродромĕ çине аялтан вĕçсе пырса тапăннă, çавăн чухне Германин нумай самолечĕсене сиенленĕ.

Англин пĕр истребителĕ каялла таврăнман.

Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: августăн 6-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Англи бомбардировщикĕсем Маннгейм, Франкфурт, Карлсруз çине, Кăнтăр-Хĕвеланăç Германин ытти пункчĕсем çине ăнăçлăн пырса тапăннă.

Фашистла бандитсен тискерлĕхĕ

ФРОНТ ÇЫВĂХĔНЧИ ВЫРĂН, августăн 5-мĕш. (ТАСС спецкорĕ). Хресченсен ултă урапа çинче пыракан салхуллă таборне эпир шоссе юппинче хăваласа çитрĕмĕр. Урапасем çинче ватă хĕрарăмсем ларса пыраççĕ, айккипе вырăнти колхозниксем, вĕсене ăсатакансем утса пыраççĕ. Иккĕмĕш урапа çине кăвак çўçлĕ патвар ватă карчăк ларнă, унпа юнашар çамрăк хĕрарăм чăсăлса выртнă, вăл аллине пионер галстукĕ тытнă, хăйĕн арпашнă куçĕсемпе пирĕн çине пăхса илчĕ, йăнăшрĕ, унăн тутисем çине кăпăк тухрĕ. Карчăк ун çине ăшшăн пăхса илчĕ: Серафимочка, шăппăн, шăппăн хĕрĕм, кусем пирĕн—хамăрăн пулаççĕ.

Карчăк пирĕн çине пăхса пире аяккалла пăрăнма ыйтрĕ. Çывăх колхоза çитсен вăл табор канма чарăнчĕ. Кусынсене калаçтарма питĕ йывăр. Вĕсем асап курнă тискерлĕх асран каймасть. Хĕрарăмсем ним чĕнмесĕр тўррех куçран пăхаççĕ. Эпир вĕсен чĕри çавтери тарăхса ылханнине, этемлĕхĕн хăрушă хуйăхĕпе тулнине куртăмăр.

Пуриншĕн те Прасковья Степановна К. пĕччен каласрĕ. Вăл 65 çулта, анчах сывлăх тĕлĕшĕнчен çирĕп, тутисене хытă чăмăртанă, хăйне хăй çирĕп тыткалать.

— Эпĕ хут сахал пĕлекен çын, лайăх каласа пама пĕлместĕп, анчах хамăр курнă усал чăнлăха пĕтĕмпех каласа паратăп. Прасковья Степановна пĕр самантлăха чарăнчĕ, унтан вăл кăмăлне хытарса çапла каларĕ:

— Антив, кашни тўрĕ кăмăллă çын, вырăс-и вăл е ютçĕршыв çынни, камăн ывăл е хĕрача, amшĕ е амăшĕ, пиччĕшĕ е йăмăкĕ пур, çав кашниех çакна пĕлтĕр.

— Июлĕн 26-мĕшĕнче ирхине фронт линийĕ Р. ятлă пĕчĕк поселок патне куçрĕ. Кăнтăрла тĕлĕнче кирпĕч завочĕн сторожĕ старик Трофимов темиçе хĕрарăма пухрĕ те, вĕсене поселокран инçех мар вăрманта аманнă боецсем пиллĕкĕн выртни çинчен пĕлтерчĕ, вĕсенчен пĕри Хĕрлĕ Çар командирĕ. Хĕрарăмсем хăвăртрах лаша кўлчĕç те, аманнисене поселок больницине илсе пычĕç. Вĕсене унта пирвайхи пулăшу пачĕç. Боецсем поселокра пурăнакансене тухса кайма хушрĕç, тăшман инçех мар, вăл кирек хăш минутăра та килсе тухма пултарать.

Поселока хĕрарăмсемсĕр пуçне ватă фельдшер Андросов, сторож Трофимов, вунă çулхи ача Коля—Прасковья Степановнăн внукĕ юлнă. Ытти арçынсем пурте тухса кайнă,—хăшĕсем Хĕрлĕ Çара, теприсем партизансен отрядне. Хĕрарăмсен пукăвĕнче аманнисене илсе çĕрле поселокран тухса кайма йышăнчĕç.

Каçхине 5 сехет тĕлне вăрман енчен артиллерирен пенĕ сасăсем илтĕнме пуçларĕç. Ултă сехетре поселокăн аслă урамĕсене фашистла мотоциклетистсен отрячĕ пырса кĕчĕ, вĕсем урама тата çуртсем çине пулеметсенчен печĕç. Часах поселокра пехотăпа пĕрле икĕ броневик, тăватă грузовик çитсе кĕчĕç.

Фашистсен салтакĕсем килĕрен-киле çўресе хĕрарăмсене поселок совечĕ умĕнчи площаде хăваласа тухрĕç. Аманнисене больницăран сĕтĕрсе тухса урама пăрахрĕç. Фельдшера тата сторожа хĕрарăмсенчен уйăрса аллисемпе урисене çыхрĕç те, аманнисем патне пăрахрĕç. Тепĕр броневик килсе çитрĕ, вăл броневик ăшĕнчен хыткан офицер тухрĕ. Вăл хĕрарăмсем патне утса пычĕ, вĕсем çине чылайччен пăхса тăчĕ те, кулса тепĕр офицера вырăсла темскер каларĕ, унтан аманнисем патне пычĕ. Нимĕç чĕлхипе темскер каласа нумайччен кăшкăрчĕ, Прасковья Степановна унăн икĕ сăмахне—«большевик тата комиссар» тенĕ сăмахсене çеç ăнланса юлчĕ.

Аманнисене тата стариксене—Андросовпа Трофимова стена çумне илсе пырса тăратрĕç, хыткан офицер кăсйинчен пĕчĕк кĕнеке кăларчĕ те, ун тăрăх вырăсла калаçма тытăнчĕ.

— Большевиксем тата комиссарсем, сулахай аллăрсене çўлелле çĕклĕр.

Аманнисем ним чĕнмесĕр тăчĕç, аллисене çўлелле çĕклемерĕç. Офицер хĕрлĕ командир çине кăтартса приказ пачĕ. Салтаксем командира тытса офицер патне илсе пычĕç.

— Большевик? комиссар?

Командир ним шарламасăр тăчĕ, унпа юнашар тăракан салтаксем ăна автомат-винтовкăн приклачĕпе çапрĕç, аманнă командир çĕре ўкрĕ, больница фельдшерĕ тин çеç çыхнă çĕнĕ перевязка хĕрелчĕ.

— Большевик? комиссар? — тарăхса кăшкăрчĕ офицер.

Командир темскер каларĕ, анчах хĕрарăмсем унăн сăмахне илтсе юлаймарĕç. Офицер салтаксене урапа тапрĕ те, винтовкăна илсе командира çапрĕ.

— Кам Германишĕн!—кăшкăрчĕ офицер — аллăрсене çĕклĕр.

Аманнисем хускалмарĕç те тата ответлемерĕç те. Çав вăхăталла площадь патнелле пысăк хура танк çывхарса çитрĕ, унăн башни çине нимĕç тата вырăс чĕлхипе Берлин—Париж—Мускав—Лондон тесе çырса хунă.

Салтаксем аманнисене пурне те пĕр çĕре вĕренпе çыхрĕç, пĕр çĕре туртса пухрĕç, сторож Трофимова та пĕрлех хучĕç. Офицер фельдшер Андросов патне утса пычĕ те унран:

— Медицин-доктор?—тесе ыйтрĕ.

Андросов пуçне сулларĕ.

— Ыйтă, большевиксене çăлатăн?

Салтаксем фельдшера аманнисен ушкăнне çыхса пăрахрĕç те аяккалла пăрăнчĕç. Танк каялла чакрĕ, унтан питĕ хăвăрттăн чĕрĕ çынсен купи çине кĕрсе кайрĕ.

Хыткан офицер салтаксене çамрăк хĕрарăмсем çине тĕллесе кăтартрĕ. Салтаксем вĕсене больницăна сĕтĕре-сĕтĕре кĕчĕç, хĕрарăмсем кăшкăраççĕ; хирĕç тăрса турткаланаççĕ. Черет Прасковья Степановнăн хĕрĕ—Серафима патне çитрĕ. Серафима ывăлĕ Коля амăшĕпе юнашар тăратчĕ. Унăн амăшне сĕтĕрсе илсе кайнă хыççăн Коля салтаксенчен пĕрин аллине шăлпа çыртрĕ, салтак ăна винтовкăпа сулса ячĕ, Прасковья Степановна внукне хăйĕн çумне тытрĕ, винтовка пырса тивнипе унăн сулахай аллине амантрĕç, тепĕр салтак Коляна площаде илсе тухрĕ те персе пăрахрĕ. Серафима вĕçерĕнсе ывăлĕ патне чупса пычĕ, ун ўчĕ çумне пырса выртрĕ. Ăна каллех тытса сĕтĕрсе кайрĕç, çавăн чухне унăн аллине ывăлĕн хĕрлĕ галстукĕ çакланса пынă. Çамрăк хĕрарăмсене пурне те больницăна илсе кайнă хыççăн, унта ўсĕрĕлсе пĕтнĕ тискер салтаксем хĕрарăмсене ирĕксĕрлесе намăслантарнă. Салтаксем грузовой машинăсем патне кĕпе-тумтирсем, костюмсем, патефонсем, стена çумне çакакан сехетсем, пусма таварсем, çĕвĕ çĕлемелли машинăсем йăтрĕçĕ. Пĕр салтак чăх тытрĕ те мăйне пăрса михĕ ăшне чикрĕ. Вăл михе броневик çине хучĕ, хĕрарăмсенчен тăпăлтарса илнĕ çĕрĕсемпе хăлха унки тата ытти çавнашкал япаласене те пĕтĕмпех çав броневик çине хучĕç.

Фашистла бандитсем хăйсен вăрăхурахла çарату ĕçне вĕçленĕ хыççăн ватă карчăксене кĕреçесем тыттарса площадьре шăтăк алтма хушрĕç. Вĕсене салтаксемпе офицерсем çавăрса илчĕç. Ватă хĕрарăмсем мĕнле ĕçлени çине пăхса вĕсем кулса тăчĕç. Ватă карчăксене площадьре выртакан вилĕсене пурне те шăтăка пăрахса, вĕсене çĕрпе витсе хума хушрĕç. Унтан фашистсем пире ватă карчăксене больницăна хăваласа кĕртрĕç. Кунта эпир çавтери хăрушă картина—мăшкăлласа асаплантарса пĕтернĕ хĕрарăмсем выртнине куртăмăр. Манăн хĕр Серафима—пĕчĕк Колян амăшĕ—ним пĕлмесĕр выртать.

Çĕрле çăва çинчи пек шăп тăракан поселокра час-часах пулеметран пенĕ сасăсем илтĕнчĕç, фашистсем урам тăрăх чупкалама пуçларĕç. Çутăлнă тĕле гитлерла çынвĕлеренсен бандине красноармеецсен ротипе партизансен отрячĕ çавăрса илсе пĕтерсе тăкрĕ, вăл отрядра асаплантарнă хĕрарăмсен упăшкисемпе пиччĕшĕсем те пулнă.

— Çакна çынсем пурте пĕлччĕр, — хаяр сасăпа каларĕ Прасковья Степановна,—фашистла бандитсене тата юнĕçен тискерсене пĕр çын юлмиччен ним хĕрхенмесĕр çĕмĕрсе тăкчăр. Манăн икĕ ывăл фронтра. Эпĕ вĕсене çапла калатăп:

— Манăн ывăлăмсем хăвăрăн арăмусемшĕн, хăвăрăн ачусемшĕн, йăмăкусемшĕн юлашки тумлам юн юлмиччен çапăçăр, фашистла ирсĕрсене çĕмĕрсе тăкăр, таптаса лапчăтăр, вĕсен йĕрри те ан юлтăр.

ХАМАДАН. (ТАСС).

Фашистсем оккупациленĕ çĕршывсенчи кĕрешў

Болгаринчи пăлханусем

ЛОНДОН, августăн 6-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Софирен тата Пловдивран килнĕ кыпарсем, нумай болгарсене Германири концентрациллĕ лагерьсене янă пирки, Болгаринче пăлхавсем ўссе пынине кăтартса параççĕ.

Чугунçулсем çинче пысăк саботажсем пулнă. Июлĕн 17-мĕшĕнче Варнăран Софие пыракан поезд рельсăсенчен тухса кайнă, Джебельрен Софие пыракан поезда çул айккине йăвантарса янă. Тепĕр поезда та крушени тунă, анчах ун çинчен тĕплĕн нимĕнле пĕлтерў те паман.

Венгрире антифашистсене хĕсĕрлени

СТОКГОЛЬМ, августăн 6-мĕш. Фашизма хирĕçле листовкăсем пичетленĕшĕн тата вĕсене сарнăшăн, Будапештри полици 8 çынна, вăл шутра виçĕ хĕрарăма, арестленĕ. Листовкăсене Будапештра пуринчен ытларах çĕрле сарнă.

ЛОНДОН, августăн 6-мĕш. Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Швейцаринчи «Нейе цюрхер цейтунг» хаçатăн Берлинри корреспонденчĕ Черногоринчен Черногоринче пысăк восстани пыни çинчен пĕлтерет. (ТАСС).

Германия Виши правительствине панă ультиматум

БЕРН, августăн 6-мĕш. Пĕлекен çынсем каланă тăрăх, июлĕн 29-мĕшĕнче Германи правительстви Виши правительствине чылай требованисем панă тата августăн 10-мĕшĕнче кая юлмасăр татăклă ответ кĕтни çинчен асăрхаттарнă.

Германи ультиматумĕ Алжирта, Касабланкăра тата Дакарта Германин çар базисене тума палăртать. Августăн 3-мĕшĕнче Францири министрсен кабинечĕн ларăвĕ пулса иртнĕ, унта Германи панă ультиматум условийĕсене сўтсе явнă. Ларура Бенуа, Мешэн, де Бринон пулнă, унччен малтан вĕсем Парижра Абецпа канашланă пулнă. Лару хыççăн де Бринон тўрех Парижа Абец патне доклад тума кайнă.

Францири министрсен кабинечĕн августăн 3-мĕшĕнче пулнă ларăвĕ нимĕçсемшĕн кăмăллă результатсем паман, тесе ĕнентереççĕ. Петэнпа Дарлан Францин Африкăри колониллĕ владенийĕсем тĕлĕшпе Абец лартнă требованисене, вăл мероприяти Францин чылай колонийĕсем де Голль аллине куçасси патне илсе пырать тата çавнашкал ситуаци çĕршывра та пысăк йывăрлăхсем кăларать, тесе, пурнăçа кĕртме отказ панă, теççĕ. Çакна хирĕç ответлесе, нимĕçсен кăтартăвĕ тăрăх, Дарланпа Петэна хирĕç урса кайнă пек кампани пуçланă. Берлинри пĕлекен çынсем çапла шутлаççĕ: кальхи вăхăтра нимĕçсем Францири нацистсем майлă тăракан Германин пур требованийĕсене те пурнăçа кĕртме килĕшекен политикăллă чылай деятельсемпе калаçусем ирттереççĕ. Германи агенчĕсем уççăнах правительствăна хирĕçле вăйлă кампани ирттереççĕ, унпа пĕрлех Францире государствăллă переворот тума хатĕрленни çинчен уççăнах калаççĕ.

Францири лару-тăрăва лайăх пĕлекен авторитетлă чылай сăнавçăсем: Виши правительстви ку чухне те нимĕçсем хыççăнах каять, тесе шутлаççĕ. Уйрăмах, нимĕçсем Дакара йышăнма килĕшмесен, Дарлан вĕсене Алжирпа Касабланкăри çар базисене пама килĕшес патне сулăнни çинчен калаççĕ. Анчах нимĕçсем Германи ультиматумĕн пур пункчĕсене те пурнăçа кĕртме хушаççĕ. (ТАСС).

◆

Медсестрасен курсĕ

ÇЕМЕРЛЕ. Хулари çутĕç пайĕ медицина сестрисем хатĕрлеме курс организацилерĕ. Курс августăн 4-мĕшĕнче ĕçе тытăнчĕ. Унта хулари учительницăсем тата аслăрах классенче вĕренекен хĕрачасем пурĕ 25 çын вĕренеççĕ.

ХАР. ЛИСИН.

Ленинградски урама юсаççĕ

Ленинградски урам—Шупашкар хулинчи чи пысăк урамсенчен пĕри. 1930—31 çулсенче чул сарнăран вара, çак урама тĕплĕн юсаман. Нумай пулмасть, халĕ çак урама юсама тытăнчĕç. Урам тăрăх, сăра склачĕ патне çитиччен, чул сарса тухаççĕ, çĕмĕрĕлнĕ мостовойсене юсаççĕ. Ленинградски урама юсас ĕçре пуринчен ытла хĕрарăмсем ĕçлеççĕ, вăл шутра мостовщиксем те пур.

Плана ытлашшипех тултарнă.

Çĕрпўри райпищекомбинат коллективĕ июль уйăхĕнчи программăна ытлашшипех тултарчĕ. Комбинатра ĕçлекен стахановецсем Павлов, Смирнова, Тихонова, Владимиров юлташсем кулленхи нормăна 140 процент таран тултарса ĕçлеççĕ.

Гр. ПЕТРОВ.

Халăха пĕлсе тăма

Апат-çимĕç продукчĕсене тата шыва химиллĕ майпа тапăнассинчен сыхласси

Хуласемпе ялсем çине химиллĕ майпа тапăннă вăхăтра отравляющи веществосем (ОВ) çынсемпе выльăх-чĕрлĕхсене кăна мар, апат-çимĕç продукчĕсене, шыва, выльăх-чĕрлĕх апачĕсене те сиенлеме пултараççĕ.

Апат-çимĕçĕн чылайĕш продукчĕсене, типĕ тырăна тата шыва отравляющи веществосем çăмăллăн сиенлеççĕ, тата вĕсем çынсемшĕн, выльăх-чĕрлĕхсемшĕн хăрушă пулса тăраççĕ. Продуктсене сиенлесрен сыхласси, сиенленĕ хыççăн вĕсене усă курмалла тăвассинчен çăмăлтарах. Элеваторсенчи, складсенчи, магазинсенчи запассене сиенленĕ пулсан, химиллĕ майпа тапăннă хыççăн вĕсене пĕтерсе тăкмалла.

Продуктсене мĕнле сиенлени отравляющи веществосем мĕнле пулнинчен, çавнашкалах продуктсене мĕнле майпа упаковка туниччен килет.

Час сўрĕлекен отравляющи веществосемпе (хлор, фосген, синильная кислота) тата раздражающи веществосем (адамсит, хлорацетофенон) газ тата тĕтĕм майлă пулаççĕ. Сывлăшра вĕсем хăвăрт сўрĕлсе кайнипе продуктсене çиелтен çеç сиенлеççĕ. Су, суллă симĕçсем, çăнăх, кĕрпе, сĕлĕ, ыраш таврашсем çак веществосемпе ытти продуктсенчен (пахча-çимĕç, çырла е хуппинчен тасатман пулă) ытларах сиенленеççĕ.

Çурма-сўрĕлекен отравляющи веществосем (дифосген, хлорпикрин) хăшпĕр вăхăтлăха шĕвекле пулаççĕ, çавăнпа та вĕсем продуктсемшĕн хăрушлăрах.

Час сўрĕлмен отравляющи веществосем (иприт, люизит) сапнă вырăнсенче тата япаласем çинче, çанталăк мĕнлине кура, темиçе сехетрен пуçласа темиçе эрне хушши хăйсен вăйне çухатмасăр выртаççĕ. Çуллахи вăхăтра ОВ хăвăртрах пăсланса пĕтет, хĕллерипентерех. Иприт тата люизит тумламĕсем çăнăх, кĕрпе, тулă, ыраш, сĕлĕ тултарнă хутаç çине ўксен 1—1,5 сантиметр шала сăрхăнса кĕреççĕ, ашкакай ăшне 5 сантиметр, утă, улăм куписене 10 сантиметр (прессованнăй тюксем çине сахалтарах) сăрхăнса кĕреççĕ.

Отравляющи веществосем шывра начар ирĕлеççĕ, анчах, пĕр кубла метр шыв çине пĕр грамм иприт тумламĕ ярсан, çав шыв вара ĕçме юрăхсăр пулса тăрать.

Продуктсене мĕн чухлĕ лайăхрах витнĕ тата чĕркенĕ, вĕсем çавăн чухлĕ лайăхрах сыхланаççĕ.

Килте апат-çимĕçсене лайăх хупăнса тăракан буфетсенче, шкафсенче, ещĕксенче, металран тата кантăкран тунă савăт-сапасенче тытса усрамалла. Станцăсенче, кил хушшисенче, складсенче продукт тултарнă катка-пичкене çиелтен брезентсемпе е шыв яман материалсемпе витсе хумалла.

Тĕштырăсене хўтлĕхсĕр вырăнсенче пăрахса хăварма юрамасть, ăна шыв анман сарай айне е кĕлете кĕртсе хумалла, çивитти усă енне брезентсемпе лайăх витсе хумалла.

Продовольстви тата фураж бунтисене 5—6 сантиметр хулăмĕш утăпа е улăмпа витнĕ хыççăн, çиелтен брезентпа витсе хурас пулать. Шыв яман материал вырăнне улăмран çыхса тунă кĕççе, рогожа, кивĕ хутаçсене, темиçе сий сарса витме юрать.

Катка-пичкесем юсавлине, продуктсене катка-пичкене мĕнле тултарнине пур чухне те çирĕп сăнаса тămалла.

Отравляющи веществосем ĕçмелли шывсене ан сиенлеччĕр тесен, пур çăлсене те çиелтен хăмапа тачă хупса лартас пулать. Пура ярса тунă çăлсем тавра пĕр метр çурă сарлакĕш, 20 сантиметр хулăмĕш тăм тăпра сарса çирĕплетеççĕ.

Сывлăшран килсе тапăнасси çинчен пĕлтернĕ районсенче малтанах шыв хатĕрлесе лартас пулать, кун пек чухне пур баксемпе, витресемпе, кастрюлясемпе, бутылкăсемпе т. ыт. те усă курмалла; шыв тултарнă посудăсене çиелтен хутпа, клеенкăпа, резиналанă материалсемпе витсе шпагатпа çыхса лартмалла. Çак шывпа усă курнă чухне, малтан ăна обязательно вĕретес пулать.

Отравляющи веществопа сиенленнĕ продуктсене, фуража тата шыва ятарласа уйăрнă командăсем дегазаци тăваççĕ. Çакăн пек чухне продуктăн сиенленнĕ сийне илеççĕ те, унтан ăна ним шăршă юлмиччене çил çине сарса пăрахса уçăлтараççĕ.

Пур чухне те, отравляющи вещество сарăлнă вырăнсенче пулнă продуктсемпе санитарнăй надзор ирĕк панă хыççăн çеç усă кураççĕ.

Ипритпа сиенленнĕ шыва тасатма çăмăлтарах. Ун пек шыва усă посудăпа усă сывлăшра 40—60 минута хушши вĕретес пулать. Люизитпа сиенленнĕ шыва дегазировать тумаççĕ, унпа усă та курмаççĕ.

Апат-çимĕç продукчĕсене, фуража тата шыва химиллĕ майпа тапăннинчен тĕрĕс сыхласа хăварма пĕлни — продовольстви запасне сая ярасран тата ял çыннисем отравляющи веществопа сиен пуласран чылай çăлса хăварать.

Полковник Н. МАЛИНИН.

Нагляднăй пособисем çителĕклĕ

ПЕРВОМАЙСКОЕ. Нăрваш Шăхалĕнчи туллимар вăтам шкул вĕренў çулне лайăх хатĕрленсе пырать. Физикăпа хими предмечĕсене вĕренме ятарласа кабинетсем тунă. Çак кабинетсем валли çĕнĕрен 1.100 тенкĕлĕх нагляднăй пособисем кўрсе килнĕ.

Шкул çумĕнче библиотека пур. Кăçал çак библиотека валли 600 тенкĕлĕх кĕнеке туяннă. Библиотекăран кĕнекесем илсе вулакансем 200 ачана яхăн шутланать.

И. МИТРОФАНОВ.

Ответлă редактор **В. Я. ЯКОВЛЕВ.**

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 5480 Гер. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ 406. ф. б. 58 84 п. л.